БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

18-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 54 (13370) | 1971 оной мартын 5, пятница | Сэн 2 мүнгэн

…МОНОЙ СОВЕТ БА …АХЫН ХҮГЖЭЛТЭ

„…Соведүүд ниитын үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ бүри ехээр нүлөөлхэ, ажахын, социальна ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эрхэ түлөөлэлгээ үргэнөөр хэрэглэхэ ёhотой".

(КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектһээ).

…ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэб бэелүүлгэдэ нютагай …шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй гэжэ партиин XXIV съездын Ди…дэй проект соо бэшэгдэнэ. «Ниитын үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ бү…нүлөөлхэ, ажахын, социальна ба соёлой байгуулалтын зорилго…хэ хэрэгтэ түлөөлэлгээ үргэнөөр хэрэглэхэ ёhотой» гэһэн …гай Соведүүдэй, тэрэ тоодо республикымнай сельскэ Соведүү…обигдана. Мүнөө эдэнэрэй нэн түрүүшын уялга хадаа, юһэдэхи …түсэб тушаа партиин Директивэнүүдтэй арад зониие үргэ…ха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, нютагайнгаа эконо…культурые хүгжөөхэ түсэбүүдые түрүүшын жэлһээ амжалта…үлхэ тэмсэлдэ ажалшадые олоор хамжуулхые, урдань ашаг…байhан доторой арга боломжонуудые бүхыдэнь элсүүлхые орол…

…сельскэ Совет гансашье аймаг соогоо бэшэ, бүхы республи…нютагай засагай түрүү зургаан гэжэ тоологдоно. Сомоной, сель…Соведүүд хоорондын 1970 оной социалис мүрысөөндэ Түн…Совет нэгэдэхи кварталай дүнгөөр нэгэдэхи, дүрбэдэхи квар…хи hуури эзэлһэн амжалтатай. Табан жэлэй түсэб эрхим ам…дүүргэhэнэй түлөө «Сибиряк» колхозой Ажалай Улаан Туг …шагнагдаhаниинь сельскэ Соведэй хүдэлмэриие үндэрөөр …тодо баримта мүн.

…экономикэ хүгжөөхэ хэрэгтэ сомсельсоведүүд улам эдэбхи…хаха уялгатай гэжэ үнгэрөөшэ жэлэй hүүл багаар болоhон …тоосоото уулзалганууд, суглаанууд, сельскэ болон поселко…шэнэ оной бюджедүүдые, хүдэлмэриинь түсэб баталалгада …сессинууд дээрэ онсо анхарагдаhан байна.

…йнгаа дурадхал hанамжануудые хараадаа абан, түрүү Со…сельскэ, сомоной, поселково Соведүүд байгша онhоо …жэлэй туршада хэхэ хүдэлмэриингөө түсэб эртээнhээ ха…дээрээ баталдаг болоо. Тэрээн доторнь хүдөө ажахын, про…үйлэдбэриин хүгжэлтэтэй хабаатай асуудалнууд горитой hуури …хэдэ, Зэдын аймагай Бургалтайн сомоной Совет 1971 оной …«Мир» колхозой ажахын иимэнүүд асуудал сесси дээрээ зүб…хараална гэбэл: малай үүлтэрые hайжаруулха хэмжээ…хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха хахад жэлэй …дүүргэлтэ ба саашанхи зорилгонууд, колхознигуудай ажалай …журам бэхижүүлхэ талаар колхозой Уставай дүүргэлтэ тухай …Нэгэдэхи, дүрбэдэхи фермэнүүдэй коллективүүд партиин съез…дэ абаhан социалис уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэнэб; кол…техникэ ямараар заhабарилагданаб, хадагалагданаб; хам…тул хэр зэргэ абтанаб, түлжүүлэгдэнэб; колхознигуудай …газар, хубиин мал бариха хэмжээн ямараар сахигданаб гэ…асуудалнууд Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй заседани, эрхэтэдэй …нууд дээрэ зүбшэгдэхэ юм. Табиhан түсэбөө саг соонь дүүр…хойноhоо оролдохо ёhо Бургалтайн сомоной Соведтэ хуули…ниинь бүришье hайшаалтай. Январиин 9-дэ болоhон сесси …малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэриин ябаса хангалта…од, ямар үүлтэрэй мал үсхэбэл, нютагай эрхэ байдалда таа…депутадууд бодомжотойгоор зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой тобшо… Сомоной Соведэй hанамжалhаниие колхозой правлени, парт…, тэдэниие бодотоор бэелүүлхэ хараа хэмжээнүүдые зохёо… Нютагай эрхэ байдалда дадаhан үүлтэр hайнтай үнеэдые илга…үүлтэрэй эмэ хашарагуудые худалдажа абаха, эрхим ша…өөhэдынгөө hүрэг өөhоо шэлэжэ үдхэхэ гэhэн гол зо…зооветмэргэжэлтэдэй, малшадай урда табигдаа.

…журам, ниитын гурим сомоной эрхэтэнэй дунда хэр зэргээр …үхибүүдээ hургаха, хүмүүжүүлхэ талаар түрэлхид hургуулида …гэhэн асуудалнууд сомоной hуурин тосхонуудта hаяхан …хамтын суглаанууд дээрэ зүбшэгдэбэ. Суглаануудай хүдэлмэ…мүрдэлгын зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, нютагай hургуу…нар эдэбхитэйгээр хабаадажа, hонирхолтой элидхэл, мэ…хэhэн. дурадхал hанамжануудыень улаа зон халуунаар зүб…байдалда бэелүүлхээр хүсэжэ байhанаа элирхэйлhэн

…ажахын, промышленна үйлэдбэриин ямар асуудалнуудта ню…дэй, бүхы эдэбхитэдэйнь, үргэниитэ hунгагшадай анхарал …мүнөө үедэ эгээ шухалаб гэжэ эртээнhээ бодомжолжо түсэб…саг болзортоо дүүргэлтэ болгохо гээшэ сельскэ, сомоной Со…нэй гүйсэдкомуудай урдаа хараха гол зорилгонь болоно. Гэ…удэрэйнгөө жэжэ божо асуудалнуудаар дашуураад, экономи…культурын хүгжэлтын үндэhэн асуудалнуудые хараадаа мууса…дын болон дээдын зургаануудай тогтоол шиидхэбэринүүдэй …хойноhоо, гүрэнэйнгөө урда абаhан түсэб уялгануудаа нютагай …зургаануудай ямар зэргээр бэелүүлжэ байhаниие hулаар хи… сомоной Соведүүд бии гэжэ гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэ…нска зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ hэн. Шүүмжэлэлhээ зохи…, хүдэлмэреэ шэнэдхэн hайжаруулхын тулада эрид хэм…гэhээ, зарим тээ, жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай Дунда, …сомоной Соведүүдтэ ехэ хубилалта болоогүй байhаар. …совхозуудай мал, таряан ажалдахи олохон дутаг…үндэhэн шалтагаануудые элирүүлхэ, түргэн усадхаха хэмжээ…Соведүүд өөhэдынгөө зүгhөө абаха тухай бодотоор орол…бюджет болоод, энэ тэрэ жэжэ асуудалнууд хэлсэгдээд …сессинүүд үнгэршэhэн байна.

…эгдэхэгдэhэн эрхэ түлөөлэлгээ бүрин хэрэглэжэ, засагай захир…олон янзын хүдэлмэри эрхилхэ зуураа, үйлэдбэриин …болгон шиидхэдэг сельскэ, сомоной Соведүүд алишье талаар …туйладаг. Олон түмэниие үндэр бүтээсэтэ ажалда элсүүлэн, …микые хүгжөөлсэхэ бүринь, улаа зоной байдал hуудал hай…болбосоролынь дээшэлдэг байна. Тиин бүхы сельскэ, сомоной, …Соведүүд, саг үргэлжын комиссинууд, гүйсэдхэхэ комите…зорилгоёо, хараалhан түсэб уялгануудаа саг соонь гүйсэд …тулада бүхы үүсхэл эдэбхиеэ гаргаха зэргэтэй. Арадай hунга…тоото депутадууд хүдэлжэ ябаhан газартаа жэшээтэ hай…, нүхэдөө урагшань дахуулха, үргэн hунгагшадтаяа холбоо …улам бэхижүүлэн, партиин съездын урдахи социалис мүры…зониие улам эдэбхитэйгээр хабаадуулха хүндэтэй уялгатай.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

АМАРШАЛГЫН ТЕЛЕГРАММА

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэришэдэй нэрэ дээрэ Москва хотоhоо баяр баясхаланта мэдээсэл дуулгаhан телеграмма hаяхан абтаба. СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын коллеги болон металлургическа промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай шиидхэбэриин ёhoop, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай В. И. Криволапов, В. Г. Кожемякин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд 1970 оной хоёрдохи хахадта Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ, мүнгэн шанда хүртэбэ.

«Ажалдаа амжалта туйлаhан бригадын гэшүүдые халуун зүрхэнhөө амаршалнабди. КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ амжалта туйлахыетнай хүсэнэбди» гэжэ министр Ломако, профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Костюков гэгшэд бэшээн байна.

А. ЕВГРАФОВ.

Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишод Софья Бальжинимаевна, Дашинима Гатанович Бамбуевтан, тэдэнэй хүбүүн Сергей гэгшэд хурьга абалгаар социалис мүрысөөндэ колхоз соогоо эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр КПСС-эй XXIV съездые ажалай амжалтаар угтаха зорилготой.

А. НАГАСЛАЕВАН фото.

Нютагуудhаа мэдээсэнэ

Гааргын совхозой түрүү хонишоной түл абалгада зургаан үхибүүдэй эхэ Цырма Доржиева, комсомол басаган Нина Гатапова гэгшэд хамhалсана.

Д. ЗАНБАДАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ХУРАМХААН

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Цыбикжап Аюшеевна Бадмаева КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, 100 эхэ хонинhоо 115 хурьга абаха гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан юм. Үсэгэлдэр нүхэр Бадмаева 100 эхэ зуhаг хонинhоо 106 хурьга абаhан тухайгаа мэдээсэбэ. Хонидынь үшөө хурьгалhаар.

— Байгша оной мартын 15 болотор бүхы хонидни хурьгалжа, 100 хонинhоо 115 хурьга абаха түсэбөө дүүргэхэ байнаб,—гэжэ Ц. А. Бадмаева хөөрэнэ.

ЗАГАРАЙ

Эрхирэгэй совхозой үнинэй хонишон Цырен-Дулма Дармаевагай даадаг эхэ хонидой отарынхид түл абалгаяа эмхитэй hайнаар, үхэл гарзагүйгөөр үнгэргэжэ байнхай. Энэ отарада бүхыдөө 598 зуhаг хонин харууhалагдадаг юм. hүүлэй мэдээгээр, эндэ 501 хурьган абтаад, томо болгогдожо байнхай. Түл абалга үргэлжэлhөөр.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ бригадын хонишод эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хонидоо гэбир таргинаар ондо оруулхын түлөө тэмсэнэ.

Г. БАЗАРЖАПОВ.

ЗАХААМИН

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи отделениин ахалагша хонишон Жамсаран Соктоевой даадаг отарынхид түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарна. hаяын дүнгөөр эндэхи хонишод 100 эхэ хонинhоо 90 хурьга гэхэ гү, али 563 эхэ хонинhоо 514 хурьга абаад, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Тус отарада коммунистнууд Татьяна Соктоева, Цырен-Ханда Цыренова гэгшэд хурьгашанаар ажаллана. Мүнөө эбтэй эетэй энэ коллектив абаhан уялгаяа сүм дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Г. ТУГУТОВ.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХУРЬГАД ХЭР АБТАЖА БАЙНАБ?

1971-оной мартын 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Хурьгадай бүхыдөө абтаhаниинь	Нёдондо энэ үедэ абтаад байhаниинь	Байгша ондо хурьгадай гарзалhаниинь (проц.)
Баргажанай	6765	21736	0,3
Бэшүүрэй	46891	33112	0,6
Зэдын	70854	70355	0,7
Яруунын	45344	44663	1,5
Загарайн	18835	17518	0,4
Захааминай	16987	16753	1,3
Хяагтын	53690	42775	0,8
Хэжэнгын	41900	41199	1,6
Хурамхаанай	13464	13461	0,02
Мухар-Шэбэрэй	60942	60409	0,8
Сэлэнгын	61500	60877	1,0
Түнхэнэй	10310	10200	1,0
Ахын	3618	3475	3,95
Улаан-Үдын	28936	28801	0,4
Хоринн	39542	39268	0,6
Бүхыдөө республика дотор	519578	514779	0,9

Эндэ толилогдоhон тоо мэдээн дээрэhээ харахада, республикымнай колхоз, совхозуудта нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, хурьгад зарим тэды олон абтаhан байна. Нёдондо февралиин hүүлшын арбан хоногто 70152 хурьгад абтаhан байгаа hаа, энэ жэлэй февралиин hүүлшын арбан хоног соо 92010 хурьган абтаа. Тиигэжэ ажахынуудта жэлэй эхинhээ хойшо бүхыдөө 519578 хурьгад томо болгогдожо байна.

Илангаяа Зэдын аймагта хурьгад олон абтаа. Аймагай эндэхи колхоз. совхозуудта бүхыдөө 70854 хурьгад абтанхай. Тиихэдэ Мухар-Шэбэртэ—60,9 мянган, Сэлэнгэдэ—61,5 мянган, Хяагтада—53,6 мянган хурьгад абтаа.

Зуун эхэ хонин бүриhөө зуунhаа дээшэ хурьга абаhан ажалай түрүүшүүл үдэрhөө үдэртэ олошорно. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бутыд Гармажаповна Банзаракцаева, мүн Хоринн аймагай Анаагай совхозой эрхим хонишод Нима Гомбоевич Дондоков, Ойдоб Табхарович Тагаров, Самбу Найданович Сойжонов, Галина Лубсановна Доржиева болон бусад зарим түрүүшүүл зуун хонин бүриhөө 100—108 хурьга түлжүүлжэ байнхай.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой түрүү хонишон И. М. Матвеев, тэндэхи бэрхэ хонишон М. П. Иванов, Хяагтын совхозой суута хонишон Б. Ж. Тодорхоева, Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой хонишод Д. Е. Сидоров, В. Е. Некипелов, Бэшүүрэй совхозой хонишон И. С. Перловская, Калининай нэрэмжэтэ колхозой үнинэй хонишон И. С. Калашников, Загарайн аймагай Онохойн совхозой хонишод В. И. Козлов, А. Е. Потёмкин, Түнхэнэй аймагай Саянанай совхозой хонишон Ц. А. Имескенова, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Л. Р. Балданова, Сэлэнгын совхозой хонишон М. Ш. Ванданова, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Б-Ц. Д. Булгатов гэгшэд баhал зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

Гэхэтэй хамта бүхы дээрээ республика дотор хонидой түл абалга тиимэшье hайнаар ябажа байна гэхын аргагүй. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, Яруунын, Захааминай, Загарайн, Баргажанай, Зэдын болон Түнхэнэй аймагуудай ажахынуудта хурьгад гарзална. Энээнhээ боложо, бүхы дээрээ республика соомнай хурьгад нёдондонойхиhоо олоор гарзалhан байна.

Мүнөө ажахынуудай зарим отаранuудта ябажа харахада, илангаяа Хоринн аймагай Үдын, Дээдэ-Тайлсын совхозуудта эхэ хонидынь хүсэ тамираар hула, hүүлэй үедэ хүсэ шадалаа ехээр хорооhон байна. Энэ талаар яаралтай хэмжээ абаха шухала болоно. Хурьга хүхүүлжэ байhан хонидые hайнаар эдеэлүүлжэ, hү ехэтэй байлгаха шухала. Илангаяа нарай хурьгатай хонидто hайн шанартай үбhэ, силос, элдэб холимол тэжээлhээ бүридэhэн брикет, куузику гэхэ мэтые эдюулхэ хэрэгтэй. Энэ талаар Хоринн, Загарайн аймагай ажахынууд hайн жэшээ харуулнад. Тэндэхи леспромхозууд харьяата ажахынуудтаа модоной ногоон шэлбүүhэ үйрүүлжэ, талхан болгоод үгэдэг байна.

Хэнэйшье мэдэhээр, мүнөө хабар тээшээ боложо, абтаhан хурьгадые гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ эгээл харюусалгатай хаhа оробо. Энэ жэлдэ нёдондонойхитой жэшэбэл, ажахынуудта гүрэнhөө холимол тэжээл, талха тариянай зүйл багаар үгтөө. Тиигэбэшье зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд гүрэнhөө талха тариянай зүйл, холимол тэжээл үшөө үгтэхэ гэжэ найдашаод, hанаа амар hууна. Энэмнай тон буруу. Хонидой түл гарза хоролтогүйгөөр абаха, hайнаар түлжүүлхын түлөө доторойнгоо арга боломжые гүйсэдөөр хэрэглэхэ сат ерээ. Илангаяа хонидоо муудуулангүй харууhалха, хурьгадтань нарайhаань хойшо үбhэ тэжээл эдюулжэ hургаха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго. Зарим ажахынуудта нарай хурьгатай хонидые нэгэ-нэгээрнь хоёр-гурбан хоногто амяарлан таhалга соо байлгаха аргатай аад, харин хонидой түрэмсөөрнь нэгэ таhалга соо 10—12 хонидые оруулжархина. Тиигээд хурьгадыень сүүдхэ соо оройдоол хоёр дахин эхыень олгуулжа хүхүүлдэг байха юм. Энээнhээ боложо, олохон хурьгад эхэеэ олонгүй, хэдэн хоногто хооhоор байна бшуу.

Энэмнай үбhэ тэжээлэй дутамагhаа болоногүй, имагтал ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй түл абалгын хойноhоо нарин хиналта табидаггүй, хонишод, хурьгашадта эрилтэ багатайгаар хандадаг дээрэhээ болоно гээшэ.

Эгээл мүнөө нарай хурьгадые, hайнаар харууhалха гээшэ эгээл шухала зорилго болоно. Эндэ түрүү хонишодой дүй дүршэлые, эрдэм наукын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, нэгэшье хурьга гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын түлөө тэмсэел.

Х. ДОРЖИЕВ,
Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын главна зоотехник.

ЭРДЭМ НАУКА—ДЭБЖЭЛТЫЕ ТҮРГЭДХЭГШЭ

СССР-эй Наукануудай академиин жэлэй хамтын суглаан

СССР-эй Наукануудай академиин жэлэй хамтын суглаан Москвагай эрдэмтэдэй байшан соо мартын 3-да нээгдэбэ. Тэрэ суглаанда хабаадагшад—совет эрдэм наукын элитэ ехэ ажал ябуулагшад—хэhэн ажалайнгаа дүнгүүдые гаргана, саашанхи хараа түсэбүүдээ зохёоно.

СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш оршол үгэ хэлэжэ, суглаае нээhэн байна.

— Шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проектын үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ байха үедэ манай суглаан мүнөө жэл үнгэргэгдэхэнь,—гэбэ.—Манай социалис Эхэ оронии туйлай хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ гэжэ Директивэнүүд дотор хараалагдана. Эрдэм наукые хүгжөөхэ асуудалнууд партиин энэ тон шухала документ дотор үргэнөөр табигдаа. Арад зоной ажаhуудал горитойгоор hайжаруулха гэжэ Директивэнүүдэй проект дотор табигдаhан зорилго шиидхэхэдэ, эрдэм наука шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой.

Үнгэрэгшэ табан жэл соо наукын хүгжэлтын зарим дүнгүүд тухай саашань академик М. В. Келдыш тогтожо хэлэбэ.

Байгаали, ниитын хүгжэлтэ тухай эрдэмүүдээр үнгэрэгшэ жэл соо совет эрдэмтэдэй туйлаhан тон шухала туйлалтанууд туhаа элидхэл СССР-эй Наукануудай академиин президиумэй эрдэмтэ секретарь Я. В. Пейве хэбэ.

Ленинскэ, гүрэнэй шангуудта, тэрэшэлэн СССР-эй Наукануудай академиин алтан медальнуудта, нэрэтэ шангуудта 1970 ондо хүртэhэн научна зохёол хүдэлмэринүүд тухай мэдээсэлнүүд тэрэ суглаан дээрэ хэгдэhэн байгаа.

СССР-эй Наукануудай академиин хариин гэшүүдэй hунгалта болобо!

(ТАСС).

ЭНЭ ТАСС hОНИН

…ЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙШҮҮЛЭЙ …ЫЕНЬ ТАТАХА

…орон соомнай ажалшадай коллективүүдэй митингнүүд болоно, …США-гай дайн сэрэгэй үргэдхэгдэжэ байhые совет хү…бурууmаана, Совет правительствын мэдүүлгые hайшаан…

…гай тормозно заводой мянга гаран хүдэлмэришэд ба мэргэ…ахитадтахи американ эээрхэг түримхэй дайе буруушааhан …Предприятиин коллектив бүхы совет арадтал адляар Со…тельствын мэдүүлтые халуунаар дэмжэнэ гээд митингдэ хабаа…үлбэ.

—Вьетнамай, Лаос ба Камбоджын арадуудай үнэн зүйтэй тэмсэ…хүнүүдээр hайшаагдана,—гээд Ленинградай ой модоной пор…хүдэлмэришэн П. К. Крюков митинг дээрэ хэлэбэ. Удаань үгэ хэ…С. Ювенский, Л. К. Буртняк Совет правительствын мэдүүл…hаналаар дэмжэгдэжэ байhан тухайнь портын бүхы хүдэлмэ…рэhээ мэдүүлбэд.

…Лаос ба Камбоджодо эсэргүү американ эээрхэг түримхэй …гэhэн совет арадай эрид шанга эрилтэтэй Сибириин зон …нэгэдүүлнэ.

…—Сортировочная станциин локомотивна деподо олон зоной ми…

…үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн слесарь М. Н. Барышев иигэ…

—…хэйн хоёрдохи дайнай аюулые үзэhэн, олон түмэн аха дүү… эсэргүү дайнда алдаhан бидэнэр, совет хүнүүд, эрхэ …даанхай байдалаа хамгаалагша Вьетнамай, Лаос ба Кам…арадуудай баатар тэмсэлдэ ехээр таларханабди. Тиимэhээ: «Ин…арадуудhаа шуhата гараа зайсуулагты!» гэhэн эрилтэ табинабди.

(ТАСС).

СОВЕТ АБХАЗАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Республикын 50 жэлэй ойн ехэ hайндэр Абхазай газар дайда дээрэ хүрэжэ ерэбэ.

1921 оной мартын 4-дэ Абхазда Совет засаг тогтоогдоhон байба.

Абхазай АССР 50 жэлэй турша соо илалтын алдарта замаар ябажа гараа.

Совет засагай тогтохын урда тээхи Абхазай промышленность жэл соогоо оройдоол 186 мянган түхэригэй продукци гаргадаг байба. Тиин 1970 ондо 256,6 миллион түхэригэй продукци гаргаба. Энергетикэ, хадын промышленность, хүнгэн, эдеэ хоолой, прибор бүтээлгын, химическэ, ой модоной ба ондоошье түхэлэй промышленность бурьялма түргэнөөр хүгжэhэн, хүгжэжэшье байна. Сай буйлуулха 12 фабрика, консервын, ургамалай тоhо шахадаг болон бусад заводууд энэ автономито республикын эдеэ хоолой индустринь болоно.

Абхазай ажалшад наймадахи табан жэлэйнгээ түсэбые аяар үнгэрэгшэ октябрь hарын эхеэр дүүргэhэн байгаа.

Мүн соёл гэгээрэлэй талаар айхабтар ехэ амжалта туйлагдаа. Абхазай 462 hургуулида 100 мянга гаран үхибүүд hуралсана. Дээдэ hургуулинуудтань 8 мянгаад студент hуралсана.

Абхаз ба грузин труппануудтай гүрэнэй драмын театр, арадай театрнууд, дуу ба хатарай ансамбль, симфоническа оркестр, хоорой капеллэ Абхазда бии. Уран бэлигтэ олон уран зураашад бии болонхой. Уран hайханай литература hалбаран хүгжэнэн байна.

Абхазда 60 гаран санатори, амаралтын гэрнүүд, пансионат ба туристнуудай баазанууд хүдэлжэ байдаг.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект энэ ороной промышленность ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ тодорхой замуудые заажа үгөө. Абхазай АССР-эй ажалшад шэнэ табан жэлэй хараа түсэбые лаб hайнаар дүүргэжэ, коммунис общество байгуулгада хубитаяа оруулжа байнад.

Хүдөөгэй транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд

Хүдөөгэй транспортна алба хэрэгдам саашадань нарижуулан hайжаруулха зорилгонууд тухаа Бүхэсоюзна зүблөөн-семинар СССР-эй ВДНХ-да мартын 3-да нээгдэбэ.

Зүблөөн-семинарта хабаадагшад хэhэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ, дүй дүршэлөө андалдаха, эрдэмтэдэй элидхэл-мэдээсэлнүүдые дуулаха.

(ТАСС).

«КОСМОС-399»—замбуулинда

«Космос-399» гэhэн хэмэл одон Советскэ Союзhаа мартын 3-да замбуулин худар табигдаба.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Нүхэр Ч. Цыбиковые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын барилгын организацинуудта олон жэл соо оролдосотой hайнаар хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө, мүн түрэhөөр 70 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Социалис Ажалай Герой, пенсионер нүхэр **Цыбинов Чойбониие** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан, 1971 оной мартын 4.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXIV съездын директивэнүүдэй проект зүбшэнэбди

ЗОРИЛГО ТОДОРХОЙЛОГДОО, АЖАЛЛАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Манай аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй гүнзэгыгөөр танилсажа, арадай ажахые хүгжөөхэ асуудалда онсо анхарал хандуулhан, гүрэн түрын айхабтар ехэ удха шанартай энэ документые үнэн зүрхэнhөө hайшааха зуураа, саашанхи хараа түсэбүүдээ, ажахы доторхи хэрэглэгдээгүй байhан арга боломжонуудаа элирүүлнэ. Тиимэhээ урда жэлнүүдэй үрэ дүн наринаар шэнжэлхэ, дайралдаhан дутуу дундануудhаа тобшолол хэжэ, ажахыгаа эрдэм ухаанай үндэhэ hуури дээрэ эрхилхэ гээшэ амжалтын гол нүхэсэл байhыень мэдэрнэ. Энэ ушарhаа ажахынуудайнгаа нёдондо жэлдэ бүтээhэн ажал хүдэлмэри дээрэ тобшохоноор тогтохо хүсэлэнтэйб.

Үнгэрэгшэ жэлнай ойн баярай жэл байгаа гээшэ. Манай зол жаргалта байдалда эхи табижа, Совет гүрэнэй соло дуудуулhан Ленин багшын түрэhөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр, ажалай амжалтаар угтахын түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ оролсон, аймагай колхоз, совхозуудай урагшаа зарим тэды алхам хэhыень тэмдэглэмээр. Хүдөө ажахын түшэг тулгуури болохо тарян ажалда тиитэрээ hайрхамаар үрэ дүн түйлагдаашье бэшэ hаа, аймаг дунда зэргээр гектарай 9,7 центнер ороohо таряа, 160 центнер овощ, 16,6 центнер үбhэ абаhан юм.

Харин байгаалиин хүндэ хүшэр, таарамжагүй байдалhаа тунхарингүй, үсэд нэтэрүүгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр, бүхы шадабари мэргэжэлээ гаргажа хүдэлhэн хүнүүдэй амжалтаар баясамаар. Жэшээнь, «8-е Марта» колхоздо (агрономынь К. Ф. Климентьева) гектар бүриhөө 15,5 центнер ороohо тарян, 101 центнер хартаабха абтаа. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 4600 га талмайн ороohо тарян гектарай 15,1 центнерээр жэгдэржэ, шэнииsэ 17 центнер ургаса үгэhэн юм. Нютаг нютагта үндэр ургаса абаhан бригадануудшье бии юм. «Маяк» колхозой В. С. Пискуновой хүтэлбэрилдэг бригада 2100 га газарай гектар бүхэнhөө дунда зэргээр 17,7 центнер шэнииsэ хуряажа абаа. «Авангард» колхоздо (агрономынь Г. Ф. Тимофеев) 27 га газарта гектар бүриhөө 399 центнер корнеплод ургуулаа. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой И. С. Ковалёвагай звено гектарай 630 центнер куузику суглуулаа. Гектар бүхэндэ 720 центнер куузику ургуулhан Хүйтэнэй дунда hургуулиин hурагшадай ажал магтамаар. «Советская Россия» колхоздо 900 га сабшалангай гектар бүриhөө 27,7 центнер үбhэ хуряажа, нниитынгээ малые хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээлээр хангаха хэрэгтэ нилээд ехэ нэмэри болоожо үгөө.

Овощ, кукуруза ургуулагшадай дунда яhала hайн үрэ дүн түйлаhан зон бии. «Коммунизм» колхозой В. А. Жигжитовагай звено гектар бүриhөө 400 центнер овощ суглуулжа, аймаг соогоо эрхимлэhэн байна. «Маяк» колхоздо 12 гектар газарhаа дунда зэргээр 336 центнер овощ абтаа. Кукурузашад Г. Д. Пепеляев («Байкал» племхоз), Л. Е. Малых (Калининай нэрэмжэтэ совхоз) гэгшэд 200 — 200 га талмай дээрэhээ гектар бүриин 180 — 200 центнер ногоон намаа набша хуряагаа юм.

Луговодууд В. Ф. Китаев («Советская Россия» колхоз), С. А. Каратуев (Иволгын ОПХ) горитойхон оролдолго гаргажа, гектар бүриhөө 38 — 34 центнер үбhэ сабшажа абаа. «Социалис полиин отличник» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Ф. Ф. Рыжаков жэл бүри hайн ургаса абадаг болонхой. 1970 ондо 123 га талмайhаа хамтадаа 3700 центнер үбhэ хуряагаа гэхэ гү, али гектар бүхэндэ 30 центнер hайхан үбhэн хүртэнэ бшуу.

Иимэ үндэр үрэ дүн яагаад түйлагдааб? Нэгэдэхеэр, тэдэнэр нуга сабшалангаа гурба дахин уhалаа. Хоёрдохёор, 90 гектартань мочевинэ, бэшэндэнь амиагай уhан оруулагдаhан байна. Гурбадахяар, газартаа ёhотойл эзэд болоhон зоной эдэбхи үүсхэлынь, шадабари мэргэжэлынь эндэ тобойн элирээ.

Газар — манай баялиг гээшэ. Тэрээндэ эзэн ёhоор хандабал, ашынь хододоо харюулха. Тиимэhээ газарай хүрьhэнэй үрэжэл дээшэлүүлhэнэй, үйлэдбэриин түрүү онол арга нэбтэрүүлhэнэй, минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэ ашагтай hайнаар хэрэглэhэнэй, мелиораци хэhэнэй, газарай хүрьhэнэй муудалгатай тэмсэхэ хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр бэелүүлhэнэй, үрэhэнэй ажал hайжаруулhанай, ехэ ургаса үгэдэг ургамалнуудые тариhанай, ургасын гээгдэхэ, хорохо ябадалые зайсуулhанай, таряалангай хубааралга нягта нарин болгоhоной, зүб севообородуудые бии болгоhоной ашаар хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасынь хаа хаанагүй дээшэлүүлхэ гэжэ партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Энэ ушар хадаа манай таряашадай урдахи гол зорилгонь, дайшалхы программань, бэелүүлхэ хараа түсэбынь болоно гээшэ. 1971 ондо бидэ тарилгын гектар бүриhөө дунда зэргээр 12 центнер ороohо таряа, 75 центнер хартаабха, 180 центнер овощ хуряажа, гүрэндөө 72 мянган центнер таряа, 50 мянган центнер хартаабха, 54 мянган центнер овощ худалдаха уялгатайбди.

1970 ондо колхоз, совхозуудай ажалшад муу бэшээр хүдэлөө. Тэдэнэй шэн габьяата ажал яhала ехэ амжалта асараа — гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэб сүм бэелүүлэгдэв. Тусхайлан хэлэбэл, Эхэ орондоо түсэбhөө гадуур 540 центнер мяха, 8846 центнер hү, 484 центнер ноohо, 419 мянган үндэгэ үгэhэн байнабди. Тиихэдэ үнеэн бүриhөө 2285 килограмм hүн hаагдаа, хонин бүриhөө 300 граммаар үлүү ноohон хайшалагдаа, түсэбөөр хараалагдаhан 100 үндэгэнэй орондо тахяа бүхэн 130 үндэгэ үгөө.

Мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра», «8-е Марта», «Авангард», «Советская Россия» колхозууд, «Пригородный» совхоз ба бусадшье ажахынууд горитойхон дэбжэлтэ түйлаа. «Байкал» племхозой түбэй фермын hаалишад ойн баярай жэлдэ үнеэн бүриhөө 5057 килограмм hү hаажа, аймаг соогоо түрүүлжэ гараа. Тус ажахын түрүү hаалишан Любовь Седых үнеэн бүриhөө 6116 килограмм hү hаажа, ВДНХ-гай Алтан медальда хүртэнхэй, социалис мүрысөөнэй манлайда ябана. Иволгын ОПХ-гай суута hаалишан Зоя Колесова, Кировэй нэрэмжэтэ колхозhоо Пунсык Жамсаранова гэгшэд үнеэн бүриин 3106 килограмм, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозhоо Елена Назарова 3051 килограмм hү hаажа, магтаалда хүртэнхэй.

Колхозуудай 318 hаалишадай 183-ниинь «хоёр мянгатанай» алдартай болоо, 24 фермын 18-ниинь үнеэн бүриин 2000-hаа дээшэ килограмм hү hаана, 11 колхозой 7-ниинь «хоёр мянганай» хилэ дабанхай юм.

Хонин ажал хүгжөөлгэдэшье онсо шалгарhан зон бии. Иволгын ОПХ-гай Егнин Бадмаевай бригада нёдондо 100 эхэ хонин бүриhөө 140 хурьга абажа, хонин бүриhөө 6,4 килограмм ноohо хайшалаа. Мүн тэндэхи Д. П. Галсанов 100 эхэ хонин бүриhөө 125 хурьга, хонин бүриhөө 4,9 килограмм ноohо абаа. «Дружба» колхозой хониншон Г. П. Изманграевай үрэ дүнгүүдээр баясамаар.

Шубуушадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Сотниковой шубуунай фабрикынхид түрүү hуури эзэлнэ. Тэдэнэр тахяа бүриhөө 175 үндэгэ абаа. Мүн «8-е Марта» колхозой шубуушан З. Я. Нетесова түрэhэн тахяаhаа 154 үндэгэ суглуулжа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа.

Иимэ hайшаалта үрэ дүнгүүд имагтал хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалай, тэдэнэй харюусалга ба оролдолгын дээшэлhэнэй ашаар, ажахынуудта гүрэн түрын зүгhөө үзүүлhэн туhаламжын ашаар түйлагдаа гэжэ мэдэрхэ зэргэтэйбди. Гэхэ зуураа манда хүсэд хэрэглэгдээгүй гүйсэд элирүүлэгдээгүй арга боломжонууд бии. Энээниие элсүүлжэ шадаагүй дээрэhээ мал болон таряан ажалда горитойхон дутуу дундуунууд дайралдана гээшэ.

Аймагнай hү абаха түсэбөө 5,5 мянган центнерээр дүүргэжэ шадаагүй. Хүдөө ажахын техникумэй hуралсалай ажахы, «8-е Марта», «Дружба» колхозууд үнеэн бүриhөө 1969 онойхиhоо бага hү hаагаа. Иволгын ОПХ, «Сэлэнгэ» совхоз, хүдөө ажахын техникумэй hуралсалай ажахы, «Улаан Оронго», «Коммунизм» колхозууд гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө дүүргээгүй байна.

Ниитын малай тоо толгой олошоруулха түсэб бэелүүлээгүй ажахынууд манда олон. 17 ажахын оройдоол 10-ниинь эбэртэ бодо малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө дүүргэнхэй. Тиихэдэ аймаг дотор 1580 толгой гахай түсэбhөө дутуу байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ илангаяа «Искра», «Маяк», «Дружба», «Восход» колхозуудта гахайн тоо толгой үсөөрөө.

Малай тоо толгой юун дээрэhээ үсөөрнэб? Энээндэ олон шалтагаан бии. Даалгагдаhан ажалдаа зарим малшад хайша хэрэгээр хандажа, малаа олоор үхүүлнэ бшуу. Хоёрдохёор, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд адуу малаа олошоруулхын тула бодото хэмжээ абанагүй, үбhэ тэжээл багаар бэлэдхэгдэнэ, зоотехническэ ба ветеринарна гурим хазагайруулагдана ха юм.

Ушар тиимэhээ мал олоор hүбайрна, олоор гарза хоролтодо оруулагдана. 1969 онтой сасуулбал, нёдондо 313 тугал үсөөнөөр абтаа гэхэ гү, али 100 үнеэнhээ 74 тугал абтаhан байна. Энэ талаар «Коммунизм», Кировэй нэрэмжэтэ, «Улаан Оронго» колхозууд горитойхон дутагдалтай.

Үнгэрэгшэ жэлэй түсэбтэй сасуулжа үзэхэдэ, 1975 оной эсэстэ 44 мянган центнерээр үлүү ехэ hү гүрэндэ худалдаха ёhотойбди. Энээниие түйлахын тула эбэртэ бодо малай үүлтэр hайжаруулха, үнеэдэй тоо олошоруулха, 100 үнеэн бүриhөө 100 тугал абаха зорилго табигдана.

Гахайн тоо толгой олошоруулжа, гахайн мяха ехээр абадаг болохо гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала асуудалнуудай нэгэн. 1971 ондо 10000 центнер гахайн мяха гүрэндөө худалдаха түсэбтэйбди.

Арад зондо hайн шанартай мяха үгэхын, түсэбтэ даабарияа дүүргэхын тула малаа шахан таргалуулжа, эбэртэ бодо мал 300 килограммhаа, гахай — 100, хони — 40 килограммhаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха гэжэ оролдохо болонобди. Иимэ арга боломжо манда бии. «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Советская Россия», «Авангард», «Маяк» колхозууд, «Пригородный» совхоздо малай байха hайн байра баригданхай. Тэндэ тэжээлэй цехүүд тодхогдожо, хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньhожоруулаглаха юм.

Мал ажал хүгжөөлгэ үбhэ тэжээлhээ ехэл дулдыдадаг бшуу. Ниитын малда хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхын тула юун хэгдэхэ ёhотойб?

Нэн түрүүн хабарай тарилга богони болзор соо, агротехническэ бүхы заабаринуудые сахижа үнгэргэгдэхэ зэргэтэй. Севообородуудые наринжуулха, таряалан дээрэ минеральна ба органическа үтэгжүүлгэ ехээр оруулха гээшэ үндэр ургасын хани мүн.

Тиихэдэ сабшалан hайжаруулха, уhалха гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, луговодуудай халуун анхарал доро байха болоно. Ингэжэ баян бардам ургасын түлөө бүгэдөөрэн тэмсэжэ, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хараалhан бүхы түсэбүүдээ бэелүүлхэ болонобди.

Партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ абаhан уялгамнай бага бэшэшье hаа, хүсэд бэелүүлжэ шадамаар. **Гүрэндөө 42 мянган центнер мяха, 141 мянган центнер hү, 3690 центнер ноohо, 2 миллион хэhэг үндэгэ худалдахабди.**

Гүрэн түрын ба политическэ айхабтар ехэ удха шанартай документээр — партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проектээр зоригжоhон манай аймагай ажалшад хэлэhэн үгэдөө эзэн болохын тула малай үбэлжэлгэ амжалтатай үнгэргэжэ, хабарай тарилга түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахань лабтай.

П. БУТКОВСКИЙ,
КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь.

ХАРА МЕТАЛЛУРГИ

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойн жэлдэ манай ороной металлургнууд 100 миллион тонно булад хайлуулаа hэн. Энэ тон ехэ амжалта бэлэй. Тэрэ гэhээр оройдоол гурбан жэл үнгэрбэ.

1921 ондо, граждан дайнай hүүлээр арадай ажахые хүгжөөжэ эхилhэн жэлдэ Америкын Холбоото Штадууд манай оронhоо 100 дахин ехэ — 20 миллион тонно булад хайлуулhан байгаа. 1928 ондо — совет түсэбтэ табан жэлнүүдэй эхиндэ Америкэдэ 52 миллион тонно булад хайлуулагдаа гэхэ гү, али СССР-тэ 1950 ондо хайлуулагдаhанhаа хоёр шахуу дахин ехэ байгаа hэн. 1967 ондо Совет орон доторнай 102.2 миллион тонно булад хайлуулагдаhан байна. Энэмнай Америкынхиhээ оройдоол 16 миллион тонноор бага байгаа. Энэ хадаа манай орон дотор хара металлургиин хурдан түргэнеер хүгжэhэнэй эли тодо гэршэ болоно гээшэ. Англи, Франци, ФРГ, Италида хамта дээрээ абтадаг буладhаа манай орондо үлүү ехээр хайлуулагдадаг болоо.

1975 ондо 142—150 миллион тонно булад хайлуул[...] 105 миллион тонно [...]гаха зорилго КПСС-эй [...]дын Директивэнүүдэй [...] хараалагданхай.

Электроэнергетика, [...]тэлгэ, промышленна [...] hуудалай бариягын, [...] ба промышленностиин [...] баринуудай хурдан [...] хүгжэлтые гүйсэд hайн[...]хын тула хара металлур[...] хэмжээтэйгээр хүгжөө[...] болоно. Тиихэдэ хара [...]гиин промышленностиин [...] продукциин шанар hай[...] хэрэгтэ тон ехэ анхара[...]лагдана.

Юhэдэхи табан жэлэй [...] Баруун Сибириин мет[...]ска заводой барилга үү[...]лэгдэхэ юм. «Азовсталь» [...] «3600» гэжэ стан, [...] конверторна цех, Хар[...]гонуудай заводой труб[...] сварочна цех, Нижне[...] трубопрокатна заводой [...]натна цех ашаглалгад[...]даха байна. Курсна маг[...]малиин бааза дээрэ СС[...] тон ехэ удха шанартай [...]ленна шэнэ комплекс [...] эхилхэ.

ХАЛУУНААР ДЭМЖЭНЭ

Мухар-Шэбэрэй аймагай олониитэ ажалша зон «1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект» түйлай ехэ баяртайгаар угтабад. Мүнөө үедэ Директивэнүүдэй проектые арад зоной дунда зүбшэн хэлсэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Февралиин 18-най үдэр партиин Мухар-Шэбэрэй райкомой пропагандистнуудай семинар-зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Эндэ дүшөөд хүн байлсаа. «1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект» тухай КПСС-эй райкомой секретарь Р. Х. Жамсаранов дэлгэрэнгы мэдээсэл хэбэ. Энэ хадаа политическэ ба гүрэн түрын ехэ удха шанартай документ мүн. Шэнэ табан жэлдэ хараалагдаhан зорилгонууд тухай хүн зондо гүнзэгыгөөр ойлгуулха гээшэ пропагандистнуудай тон ехэ харюусалгатай, хүндэтэй зорилго болоно, — гээд тэрэ тэмдэглээ.

Зүблөөн дээрэ Директивэнүүдэй проект арад зоной дунда тунхаглаха зорилгонууд тодорхойлогдоо, хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа. hүүлээрнь пропагандистнууд аймагайнгаа колхоз, совхозуудта гараа. Тэдэнэр лекци, хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые хэхэ, политинформатор болон агитаторнуудтай, лектор болон пропагандистнуудтай семинарнуудые үнгэргэхэ юм.

Тэрэнhээ гадна колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай секретарьнарай зүблөөн үнгэргэгдэжэ, Директивэнүүдэй проектээр ехэ хөөрэлдөөн болоhон, тэдэниие хүн зоной дунда үргэнөөр [...]лан ойлгуулха шинд[...] абтаhан байха юм.

Аймагай ажахынуудта [...]вэнүүдэй проект зүбшэн[...] хүдэлмэри ябуула[...] эхилээ. Тус проект хү[...]дэй, колхознигуудай, ин[...]циин зүгhөө халуунаар [...]нэ. Жэшээнь, Суулгын [...] коммунистнууд тус проект[...]тэйгээр зүбшэн хэлэ[...] пропагандистнууд энэ хар[...]тай хэрэгтэ шударгыгаар [...]далсана.

Директивэнүүдэй [...]тийна ба комсомолой [...] хэшээлнүүдтэ шудалагд[...] Гадна нэмэл партийна, [...] ажалшадай суглаанууд [...] шэн хэлсэгдэхээр хара[...]

Г. БАТОЖА[...]

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ, ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

Шэнэ табан жэлэй түрүү[...]

Ажалаа дүүргэhэн нүүрhэшэд хойно хойноhоо hубарин аалиханаар алхална. Бултанай урда ябаhан бригадир Валерий Спиридонович Можаров дуугай. Бригадынь гэшүүдшье олон юумэ хэлсэнэгүй. Электрын гал сэхэ дээрэhээ элшэ туяагаа адхажа шахта соохи булан тохойнуудые гэрэлтүүлнэ. Нүүрhэшэдэй хажуугаар багахан тэргэнүүдые шэрэhэн «электричкэ» иишэ тиишээ түерсэ гүйнэ.

Эдэнэр юундэшьеб сэлеэн талын дундуур гүйлдэhэн хүсэтэ локомотивуудые, уhа голнуудые hануулна. Дуратай юумэеэ хэhэн хүн газар дээрэ, газар дорошье, захагүй үргэн замбуулиин соошье баатаршалга гаргана ха юм. Валерий Спиридонович мүнөө энээн тушаа бодомжолжо ябаа бшуу.

Уданшьегүй урдаhаань бүлэг хүнүүдэй алхалжа ябахань харагдаба. Семен Иванович Рахлецов hүниин халаанда ажаллаhан нүхэдтэйгөө уулзалдаhаар лэ тэдэнээ халуунаар амаршалан:

— Валерий, бэрхэнүүд лэ байнат даа! Халаан соогоо аяар 650 тонно нүүрhэ малтаба ха юмта. Бүхэли дүрбэн халаан соо хэхэ даабарияа нэгэ халаан соо хэжэрхихэ гээшэш, нүхэр, ёhотой баатаршалга гээшэл, — гэжэ байгаад хүхюутэйгээр хэлэхэдэнь, Валерий дулаахананаар энеэбхилэн:

— Семен Иванович, танай звеногойхид лэ эхилээ hэмнай. Таанар лэ халаан соогоо 750 тонно нүүрhэ малтаа бэшэ hэн гүт? Николай Бадынтаевайшье звеногойхид hайн хүдэлжэ, 600 тонно нүүрhэ малтаа. Хамта дээрээ бидэнэй бригада сүүдхэ соо 2650 тонно нүүрhэ малтаhан болоно. Эрхим түйлалта гээшэ ааб даа, — гэжэ хэлээд, дуугай болобо. Нүүрhэшэд баяр баясхалантайгаар хөөрэлдэжэ, шогтой хүхюунээр энеэлдэнэ. Теэд илалта гээшэмнай тиимэ бэлэхэнээр түйлагдадаг бэшэл ха юм даа. Тиимэhээл нүүрhэшэд түйлаhан амжалтаараа омогорхон баясажа байгаа бшуу.

— «Востсибуголь» трестын ямаршье бригада иимэ рекорд түйлаагүй юм байна. Тиимэhээ трестын начальник бидэндэ телеграмма эльгээгээ, — гээд звеное даагша Семен Иванович омогоор хэлэхэ юм. Халаанайнгаа даабари дүүргэhэн нүүрhэшэд нүхэдтөө үшөө ехэ амжалта түйлахыень юрөөл табиба.

— Танhаа халаан тушаажа абахада ехэл амар байдаг. Комбайнайнгаа дутуу дундануудыень сүм усадхаад орхиходотнай бидэ hаадгүйгөөр хүдэлнэ ха юмди, — гэжэ Семен Иванович хэлэжэрхеод лава тээшэ яаралтайгаар гэшхэлбэ. «Эдэнэр заал hаа халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэхэ байха. Хаанашье ябахадаа хододоол яаража ябадаг хүн даа. Семен шэнги ажалша бэрхэ зоной олон hаа, хэды ехэ юумэн хэгдэхэ бэлэй» гэжэ Валерий Спиридонович дотороо сэдьхэн, аалиханаар алхална.

Ажабайдал гээшэ ямар олон, орёо зүргэнүүдтэй байдаг гээшэб. Энэ зүргэнүүдэй нэгыень шэлэжэ, хүн зондо туhатай юумэ хэжэ ябахын тула зориг хэрэгтэй. Тэрэнэй балшар заахан ябахада Боохон нютагта ажаhуудаг Спиридон эсэгэнь Черемхово городто ошоод ерэхэдээ, ялагар хара үнгэтэй шулуу асараад шала дээрэ адхажархёо hэн. Энээнhээ урда хара үнгэтэй шулуу хараашьегүй hаа, Валерий тэрэниие нүүрhэн гэжэ ойлгоhон. Пеэшэндээ хэдэхэн шулуу хэхэдэнь түргөөр носожо, гэр соонь үни бутарма халуун болошоо hэн. «Нюдаргын шэнээн арбаад шулуун носоходоо тэбэри түлеэнhээ ехээр дулаа үгэнэл» гэжэ эжынгээ гайхан хэлэhые мүнөөшье болотор мартадаггүй. Он жэлнүүдэй ошохонь түргэн даа. Долоодохи класс дүүргэhэн Валерий Черемхово городой техническэ мэргэжэлэй училищида hурахаар ороо. Тиигэжэ нүүрhэшэнэй мэргэжэл шудалаа hэн. Нүүрhэшэн болохо хүсэл эрмэлзэлээ бэелүүлжэ шадаhандаа урмашан баясаhан. Газарай гүн уудалжа, галта шулуу малтахаhаа харюусалгатай, хүндэтэй ажал хаана байба гээшэб.

Ажалай амжалтанууд тиимэ бэлэхэнээр түйлагдадаг бэшэл ааб даа. Ёhотой нүүрhэшэн болохын тула «халуун шулуу» hайсахан долёохо хэрэгтэй гээд «хара алта» малтагшад дэмы хэлсээгүй. Хүнгэншэг бодолтой хүн шахта соо үни хүдэлжэ тэсэдэггүй, түрүүшын лэ үдэрhөө зугадаха мүрөө бэдэрдэг шуу. Теэд Валерий Спиридонович хэды залуушье hаа, ажалай бэрхэшээлhээ айгаагүй. Тэрэ табан жэлэй туршада Черемховой шахтанууд соо хүдэлжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоhон юм. Удаань Буряад ороноо бусажа, Галуута Нуурай 7/8 шахтада хүдэлжэ эхилээ.

Ажалай халуун охин соогуур үдэр хоногууд үнгэрэн ошожол байха. Теэд коммунист Валерий Спиридонович Можаров ямар аргаар ехэ нүүрhэ малтаха гээшэб, яагаад ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэhэн бодолтойгоо хаанашье ябахадаа хахасадаггүй hэн. Энээн тушаа хамта хүдэлдэг нүхэдтөө хөөрэдэг, оньhон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгөөр ашаглахыень урьалдаг бэлэй. Тэрэнэй даадаг бригадынхид халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг hэн. Гэбэшье тэрэ үшөө ехээр нүүрhэ малтаха арга боломжо бии гээд этигэдэг байгаа бшуу. Үнгэрhэн зун Галуута-Нуурай шахтоуправлениин партийна организациин секретарь Павел Иванович Медведев Валерий Спиридонович Можаровые урижа асараад:

— Шинии даадаг бригада амжалтатай hайнаар ажаллана. Шанэ комбайн лава соотнай тодхогдобо. Үшөөл ехэ нүүрhэ малтаха арга боломжо [...]танда бии. Тиимэhээ Дон[...] 3-дахи Дариевскэ шахт[...] нүүрhэшэн Николай Гр[...] Моцагтай хөөрэлдэжэ, ал[...]тэйнь hайса танилсажа ер[...] — гэжэ хэлээ бэлэй. [...]радхалhаа арсаагүй. Удаа[...]лын Донбасс зорижо гара[...]

Тэндэ hара шахуу [...]даа бригадынгаа гэшүүдые[...]лаад хөөрэлдөө hэн. Тиих[...]вод Семен Иванович Рах[...] сүүдхэ соо хэды минутаб [...]хэ гүш? — гээд томоотой[...]

— Сүүдхэдэ хэды [...] дэхэб. Харин хэды мину[...] даа. Тооложо үзэхэ хэрэг[...] сэхэ харюусабагүй.

— Хари, хари. Тиигэж[...] ябаа hэм. Николай Григор[...]пагай даадаг бригадын [...] сүүдхэдэ хэды минутаб [...]hээ байха, секунданууды[...] байна ха юм. Нэгэшье ми[...] байхагүйн тула оролдо[...] hээл нүүрhэ малтаха [...] үлүүлэн дүүргэжэ, ор[...] суурхаhан байна бшуу даа. [...] минута бүхэнөө гамнаха [...]гэжэ дэлгэрэнгыгээр хөөр[...] бултадаа Николай Моцагай [...]хид шэнгеэр хүдэлхэ гэhэн [...]ри гаргаа бэлэй. Нүүр[...] КМ-87 «д» комбайнаа hай[...]лажа, халаанайнгаа даа[...] үлүүлэн дүүргэдэг [...] Валерий Спиридоновичой [...] сүүдхэ соо 600 тонно нүү[...]ха аад, 1400—1500 тонн[...] малтадаг болоо бэлэй. Эдэн[...]гээ даабариhаа гадуур [...] малтаа. Байгша оной январ[...] сүүдхэ соо 2650 тонно нүү[...]таhан гэхэ гү, али даабари [...]хин үлүүлэн дүүргээ. [...] hарынгаа даабариhаа гадуу[...]ган тонно нүүрhэ малтаа. [...] съездын урдахана иимэ [...]гаар хүдэлжэ байhандаа [...] Энэ түрүү бригадын хү[...] ехэ нүүрhэ малтажа, ор[...] суурхаха байhаниинь [...]

К. ЖАМЬ[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. [...]ров.

Л. МАШАНОВА[...]

АМЖАЛТААЯ АРЬБАДХАХА

Колхозой тоосоото суглаан

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд үнгэрhэн табан жэл соо пилээд ехэ амжалта түйлаа. Гүрэндэ мал ажалай ба тарян ажалайшье продуктнуудые худалдаха түсэб сүм дүүргэгдэнхэй. Ингэжэ колхозой олзо доходшье, колхознигуудай ажалай түлөөhэншье дээшэлээ.

Колхозой мүнгэ зөөреэр hүүлэй гурбан жэл соо дунда hургуули, интернат, столово, соёлой байшан, гостиница, хоёр магазин, 400 үнеэнэй багтаамжатай оньhожоруулагдаhан фермэ болон малай олон байра баригданхай.

Үнгэрэгшэ ойн баярай жэлдэ тус ажахы гүрэндөө 4840 центнер мяха, 8136 центнер hү, 1036 центнер ноohо худалдаа. Мүн таряалангай ба сабшалангай ургаса дээшэлээ: гектар бүриhөө дунда зэргээр 13,8 центнер ороohо тарян, 15,6 центнер үбhэн зарим газарhаа 35 центнер хүрэтэр үбhэн сабшагдаа.

Жэл бүри колхоздо уhалагдадаг газар үргэдхэгдэнэ. Жэшээнь, Гэгээтын уhалууриин системэ ашаглалгада үгтөө, таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргагдана. Суута луговодууд урган гараа — лугомелиоративна отрядай бригадир Николай Колмаков, республикын габьяата луговод Сергей Таркановский гэгшэдэй алдар солонь олондо мэдээжэ юм.

Колхоз нёдондо 1 миллион 900 мянган түхэриг олзо доход оложо, гүрэндэ худалдагдаhан продукциhаа абаhан сэбэр олзонь 559 мянган түхэриг болоо. Тарян ажалдаа амжалта түйлаhанайнь түлөө тус колхоздо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг хоёр дахин барюулагдаhан байна.

Мүн колхозой мал ажал дээрэшье шэн габьяатайгаар ажаллажа байhан зон олон. Ахалагша хонишод Ч. Ю. Менжиков, Г. Н. Ощепков, С. Ц. Цыдыпов, Д. Б. Семенов, И. В. Югов гэгшэд хэдэн жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абана, хонин бүриhөө дунда зэргээр 3,340 килограмм, дээшэшье ноohо хайшална. Тиигэжэ хонин ажал колхозой жасада 783 мянган түхэриг мүнгэ үгөө бшуу. Жэл соо үнеэн бүриhөө 2000 — 2300 литр hү hааhан hаалишад Н. Ф. Сычева, Н. А. Югова, Н. Д. Ганжурова, Е. И. Брикова, Л. Ф. Нечаева гэгшэдтэ колхозой чемпионой нэрэ зэргэ олгогдоо.

Эдэ бүгэдэ hайшаалта хэрэгүүд тухайгаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ **Н. Н. Щербаков** колхознигуудтаа дэлгэрэнгыгээр тоосоото суглаан дээрэ хөөрэжэ үгөө.

Тиигэбэшье ажахы доторхи дутуу дундануудшье мүн лэ элирүүлэгдээ. Үгэ хэлэhэн зарим колхознигуудай дурадхалнууд дээрэ тогтонгүй гарахын аргагүй.

Н. М. Панфидин, Баянай отделениие эрхилэгшэ:

— Малаа үхэл гарзада оруулдаг ушарhаа колхознай нилээд ехэ хохидолдо ороно гээшэ. Правлениин зүгhөө ажалай журам эбдэгшэдтэ эрилтэ hулаар табигдана, малшадта hайн гэр бариха хэрэгтэ анхарал хандуулагданагүй, малайшье байранууд үшөөл үсөөнөөр баригдана.

Д. С. Злыгостев — республикын габьяата инженер, колхозой главна инженер:

— Партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсон, манай механизаторнууд дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абанхай. Ф. Д. Заболотскиин, Е. П. Бутаковой хүтэлбэрилдэг тракторна бригадынхид техникэ заhабарилгаа түгэсхөө. Тиигэбэшье заhабарилагдаагүй техникэ үшөөл бии. Энэ юунhээ болоноб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, запасной частьнууд дуталдана, хоёрдохёор, ажалаймнай журам hула, зарим нүхэднай архидана, техникэеэ сагhаа урид гарhаа гаргана.

А. Г. Югова — оньhожоруулагдаhан hү hаалиин фермые даагша:

— Ниитын зөөридэ хайша хэрэгээр хандаха ушарнууд усадхагдаагүй. Жэшээнь, малай тэжээлдэ таригдаhан куузику нилээд ехэ талмай дээрэhээ хуряагдангүй үлэшоод, саhанда дарагдашоо. Энээнэй түлөө хэншье харюусаагүй хэндэшье яла ашагдаагүй бшуу. Манай фермын малай эдихэ шэмэтэ ургамалнууд жэлhээ жэлдэ үмсын малаар гэмтээгдэнэ. Энээниие болиулха хэмжээнэй сельскэ Соведэй, мүн колхозой правлениин зүгhөө абтадаггүй байhаниинь гайхалтай. Газарнай муугаар элдүүрилэгдэнэ, тиимэhээ үндэр ургаса абаха арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй гээшэ. «Поли эзэтэй, эзэн харюусалгатай» байха ёhотой.

Б. Д. Доргеев, колхозой главна ветеринарна врач:

— Малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри доодо хэмжээндэ ябуулагдана. Ушар тиимэhээ гүрэндэ бага шэгнүүртэй мал тушаанабди, hү багаар hаанабди. Зоотехническэ тоо бүридхэлэй хайша хэрэгээр ябуулагдадаг дээрэhээ үнеэдэй хэзээшье отондо оруулагдаhыень, хэдыдэ түрэхыень мэдэхын аргагүй байдаг.

Хонишодой бригадын бригадир **Б. Д. Жапов,** Гэгээтын отделениие эрхилэгшэ **С. Ж. Раднаев** ба бусад холын хараата түсэб дээрэ тогтожо, эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр ажаллаха, эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид шууд hайжаруулха ёhотой гэжэ тэмдэглээ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ниитэ гэшүүдэй хараалhан түсэбынь иимэ: **гүрэндэ мяха, hү худалдаха кварталай түсэб болзорhоонь урид, харин жэлэй даабариие декабриин 25 болотор дүүргэхэ, гектар бүриhөө дунда зэргээр 13 центнер ороohо таряа абаха; гектарhаа дунда зэргээр 16 центнерhээ доошо бэшэ үбhэ хуряаха; үнеэн бүриhөө 1850 килограмм hү hааха; 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абаха. Эдэ бүгэдые сүм бэелүүлжэ, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ олзо доходоо 2 миллион түхэригтэ хүргэхэ.**

А. МОДОНОВ.

Зэдэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын мэмелиин комбинадай түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн Георгий Павлович Гусляков КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, кварталай даабариие мартын 28-да дүүргэхэ гэжэ hайнаар ажаллана.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Редакцида харюусана

„ХАШАРТАЙ ХАРА СУУРГА"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын хуудаhанда гараhан юм. Тэндэ Хэжэнгын совхозрабкоопой Ородой-Адагай магазинай наймаалагша Фая Шалатдинова муугаар хүдэлнэ гэжэ шүүмжэлэгдээ hэн. Тэрэ шүүмжэлэл тус совхоз рабкоопой правлениин заседани дээрэ харагдаба.

Хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг, ариг сэбэрые мууса сахидаг байhанайнь түлөө наймаалагша Ф. Шалатдиновада шанга hануулга хэгдээ гэжэ Хэжэнгын райпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо Е. Цыренова редакцида мэдээсэhэн байна.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

УЯЛГА АБАБАЛ, ДҮҮРГЭХЭ ШУХАЛА

Партиин XXIV съездые угтуу-лан абаhан социалис уялгануу-дые Бэшүүрэй аймагай ажалша-дай хэр дүүргэжэ байhан тухай тэндэхи аймгүйсэдкомой түрүү-лэгшэ нүхэр Б. Н. Санжиевай, БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр В. Г. Большаковой мэдээнүүдые республикын Вер-ховно Соведэй Президиум ээлжээ-тэ зүблөөн дээрээ зүбшэн хэлсэ-бэ. Съездын нээгдэхэ үдэрые ажа-лай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угта-хын тула аймагай колхоз болон совхозуудта, промышленнэ болон барилгын предприятинуудта, эм-хи зургаануудта ажалшадай со-циалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэ-рөө, тэдэ уялгануудай дүүргэлтэ хангахын тула аймагай, сельскэ, сомоной Соведүүд ба тэдэнэй гүй-сэдкомуүд эмхидхэлэй бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна гэжэ Прези-диум тэмдэглэбэ.

Шанагын, Бага-Куналейн, Узколугска, Бэшүүрэй ба бусад сельскэ, сомоной Соведүүдэй гүй-сэдхэхэ комитедүүдэй сесси бо-лон зүблөөнүүд дээрэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэлнүүд шагнагдаа. Жэшээнь, Охин-Булагай сельскэ Совет КПСС-эй XXIV съездые угтуулан, соёл сурталай эмхи зургаануудай ябуулжа байгаа хүдэлмэриие ха-ража үзэhэн байна. Тиихэ зуураа, ниитын малай үбэлжэлгые ураг-шатай hайнаар үнгэргэхын түлөө нютагай соёлшодой, колхоз болон совхозуудай мэргэжэлтэдэй ха-рюусалгые бүри ехэ болгохо гэжэ зааба.

Аймагай фермэ болон отара-нуудта түл абалга, тэжээл зүбөөр гаргашалга ба бүхы ажал хүдэл-мэридөө ээзп ёhоор хандалгые са-хиха депутадуудай постнууд, бү-лэгүүд эмхидхэгдэнхэй, сельскэ ба поселково Соведүүдэй гүйсэд-хэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэ-рэй бүхэроссин, республиканска зүблөөнүүд дээрэ хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хүдэлмэриин 1971 оной түсэбүүд табигдаа. Съездын урда тээхи уялгануудые бэелүүлхэ эмхидхэ-лэй хүдэлмэри аймагай ажахы-нуудта үргэнөөр дэлгэрээд байна. 1971 оной түрүүшын hара хаха-дай туршада аймаг дотор hү абал-га 19,4 процентээр ехэ болоо, нё-дондоной энэ үеынхидэ орходоо 1,5 дахин олон хурьган абтаа, ха-барай тарилгада бэлэдхэл урагша-тай ябажа байна. Мүн аймаг до-тор соёл болон hуудал байдалда, ажахыда хэрэгтэй барилгануудай ябаса түргэдхэгдэнэ, соёл сурта-лай, hургуулинуудай, медицинскэ ба хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха гуламтануудай хүдэлмэри hайжа-руулагдана.

Гэхэтэй хамта аймаг доторхи нютагай Соведүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданүүдай бии байhые республикын Верховно Соведэй Президиум зааба.

Зарим сельскэ, сомоной Сове-дүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд ажа-хынуудай түсэб-даабаряа, абаhан уялгаяа дүүргэлгые үшөөл hу-лаар хинана, эмхидхэлэй хүдэл-мэри хангалтагүйгөөр ябуулна. Жэшээнь, Хёлгын совхозой хүдөө ажахын продукцинуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө хэр дүүргэжэ ябаhанайнь мэдээн Дээдэ-Мангир-тын сельскэ Соведтэ абтадаггүй. гүйсэдкомойнь хүдэлмэрилэгшэд ажахын hалбаринуудай мүнөө үеын байдалые мэдэхэгүй байшоо. «Рассвет», Калининай нэрэмжэтэ ба «Дружба» колхозуудта мяха абалгын хангалтагүй ябажа бай-hые Бэшүүрэй, Гушадай сельскэ, Ара-Хэрээтын сомоной Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд мэдэжэшье байгаа hаа, ямаршье хэмжээ абаадүй. Охин-Булагай, Бэшүүрэй совхозуудта, Калининай нэрэмжэ-тэ колхоздо ниитын мал гарзална. Тус ажахынуудта Охин-Булагай, Гушадай сельскэ, Шэбэртын со-моной Соведүүд зохихо туhаламжа үзүүлнэгүй. Аймагай ба олонхи сельскэ, сомоной Соведүүдэй хү-дөө ажахын саг үргэлжын комисси-нууд hулаар хүдэлнэ, хүдөө ажа-хын үйлэдбэриин элдэб hалбари-нуудые хүгжөөхэ хэмжээ ябуул-ганууды хараалдаггүй байна. Со-ведүүдэй тогтоолнуудые, депута-дуудай дурадхалнуудые бэелүүлхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна-гүй. Тэрээнhээ гадна, республи-кын Верховно Соведэй Президиум аймаг доторхи худалдаа наймаа-най, соёлой хүдэлмэри эрид hай-жаруулхын тула зохихо хэмжээ-нүүдые дары абахыень Бэшүүрэй аймагай сельскэ, сомоной Сове-дүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдкомуудта дурадхаа. Нютагай Соведүүдэй мү-нөө үеын гол зорилгонь—колхо-зуудай, совхозуудай, промышленнэ ба барилгын предприятинуудай болон бусад эмхи зургаануудай 1971 онойнгоо түсэб даабарине бэелүүлхэ, партиин XXIV съездые угтуулан абаhан социалис уялга-нуудаа дүүргэхэ хэрэгтэ аймагай ажалшадай бүхы хүсэ элсүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдые абаха, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха шу-хала болоно. СССР-эй арадай ажа-хые 1971—1975 онуудта хүг-жөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директи-вэнүүдэй проекттэй аймагай ажалшадые үргэнөөр танилсуул-ха, тэдээн дотор хараалагдаhан асари ехэ ажал хүдэлмэриин уд-ха шанарые ойлгуулхын тула ехэ хүдэлмэри хэхэ гээшэ нютагай Соведүүдэй мүнөө үеын шухалын шухала зорилго мүн гэжэ Бур-АССР-эй Верховно Соведэй Прези-диум тоолобо.

СЪЕЗДhЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

ОРОБХИЛОН МАНДАhАН СОЁЛ ГЭГЭЭРЭЛ

[…]ска партиин съезд бүхэн [...] оронной агууехэ совет ара-[дай] түүхэдэ гайхамшагта хуудаhа [...] гээшэ. Гурэн түрын айхаб-[тар] политическэ удха шанар-[тай] хэрэгүүдые манай арад [...] амжалтаар угтажа, социа-[лис] мүрысөөнэй дэлисые улам [...] үргэдхэжэ, эдэбхи [...] гаргадаг заншалтай. Энэ [...] мартын hүүл багта болохо [...] XXIV съездын дүтэлхэ [...] ажалшадай эдэбхи үүсхэл [...] эршэдэжэ, социалис мүры-[сөөнэй] дүнгүүд хаа хаанагүй согсо-[гдоно]. Одоо баясамаар, омогор-[хомоор] дүнгүүд.

[...]ээ съезд хүрэтэр ехэ саг [...]гүй. Тиигэбэшье совет хү-[нэй] байдалда, ухаан мэдэрэлдэ [...] ехэ хубилалта болоо. Тии-[хэдэ] соёл гэгээрэл, искусство бо-[лон] литература нилээд урагшатай-[гаар] хүгжэн паалбараа. Энэ талаар [...] Буряадташье ехэ амжалта [...].

[...] зохёолшод, зүжэгшэд, [...] ажалша бэрхэ хүнэй [...]жые ялас гэмэ тодо хур-[...]раглан харуулжа, олонии-[...] залуунаар hайшаагдаhан бай-[...]. Жэшээнь, композитор Бау Ям-[...] «Прозрение», «Шэдитэ [...]» гэhэн оперо, «Патетиче-[ска] баллада» гэhэн балет, дра-[...] Ц. Шагжинай «Тангариг», [...] джунгли», А. Вальбуровай [...] юциин дүлэн соогуур», [...]зиновай «Доржо Банзаров», [...] зохёолнуудые тэмдэглэмээр.

[...] үедэ театрнуудаймнай [...]туар нилээд баяжаа. Нютагай [...]уудай бэшэhэн зүжэгүүдhээ [...] ба ород классигуу-[...] мүнөө үеын совет автор-[...] бүтээлнүүд табигдана. Нэ-[...] хэлэхэдэ, Ленин багшын [...] заабариин хайшан гэжэ бэе-[...] байhые зүжэг бүхэн [...] гэршэлнэ ха юм. Мүнөө [...] бодото байдал, совет хүнэй [...] зүжэг бүхэндэ тон [...] партийна hудалтайгаар ха-[...]. Эдэ бүгэдэн совет [...] Коммунис партиин түүхэ-[...] холбоотой бшуу.

[...] нүхэдгэйгөө хамта оюун [...] залуушуул яhала ураг-[...] хүдэлнэ. Ленинградай, [...] консерватори, мүн Ле-[нинградай] театрай, хүгжэмэй бо-[лон] кинематографиин институт [...] залуу хүбүүд, басагад [...] мэдээжэ артистнарай бэлиг [...], дүй дүршэлые даамай [...] шудалжа, тэдэнтэйгээ [...] хартагдашагүй гэрэлтэ hай-[...] фразуудые харуулхые орол-[...] харуулнашье. Тэдэнэй гүй-[...] уянгата дуунуудые шаг-[...] үйн нугархай хатарнуудые [...] хүнүүд сэдьхэлээ баяса-[...] хүгжэнги искусстватай боло-[...] омогорхоhоншье байха. [...]нень Москвада болоhон [...] ба 1969 онууд), буряад [...] үдэшэнүүд эли бодо гэр-[...].

[...]рнуудаймнай коллективүүд [...] соогуураа гастрольдо нилээд [...] ябана. Буряадай [...] Намсараевай нэрэмжэтэ дра-[мын] театрай коллектив 1969 оной [...] Москвагай А. М. Горькиин нэ-[рэмжэ]тэ МХАТ-ай филиалда зүжэ-[гүүдээ] харуулжа, ёhотой шалгал-[та гараа]hан юм. hүүлээрнь хальмаг [...] айлшалжа, аха дүү хальмаг [...] зүжэг наадаараа баясуулаа [...]. Энэ шалгалтань үндэрөөр [...]дэжэ, театр нэгэдэхи бүлэгтэ [...]гдэн ороhон. Бэлигтэй [...] артистнууд РСФСР-эй бо-[лон] Буряадай АССР-эй габьяата [...] хүртэhэн байна. Тии-[хэдэ] Ленинэй ордентэ оперо ба ба-[лет] театрай коллектив уужам [...] Сибириин хото городуудаар, [...], Барнаул, Кемерово, Про-[копьевск], Новокузнецк болон бэ-[шэ] газарнуудаар аяншалжа, [...] хүгжөөмөөрөө, хатар наадаа-[...] хүн зониие баясуулhан, маг-[таал]даашье хүртэhэн юм.

Куклануудай театрай хүдэлжэ эхилhэниинь мүнөө бүгэдэндэ мэдээжэ. Наhаар үшөө гүлмэр за-лууханшье hаа, тус театр үхибүү-дэй дура булаажа шадаа. Нёдондо Москвада болоhон Польшын дра-матургиин бүхэсоюзна конкурс-ха-ралгада хабаадалсахадаа, уран зо-хёолшо Я. Вильковскиин «Рим-Ти-ти гэжэ баабгайхан» гэhэн зүжэг харуулhан, дипломдо хүртэhэн жэ-шээтэй.

Хүгжэмтэ зохёолнуудые нэбтэ-рүүлхэ, концертнүүдые эмхидхэхэ талаар Буряадай филармони, дуу, хатарай «Байгал» ансамбль ехэ юумэ хэнэ. 1968 ондо дуу, хатарай ансамбль аха дүү Монгол ороноор аяншалжа, бэлиг шадабаряа ха-руулhан. «Найрамдал» гэжэ меда-ляар шагнагдаhан. Ансамблиин ар-тистнууд нёдондо республикынгаа бүхы аймагуудаар ябажа, хүн зо-ниие нилээд баясуулаа. Гадна Рос-син түб хотонуудаар, Белорусси болон Хойто Кавказай автономито республикануудаар ябажа, тэндэ-хи хүн зониие буряад арадай дуу хүгжэмтэй, хатар наадатай танил-суулжа байна. Эгээл харюусалга-тай шалгалтань гэхэдэ, Москвагай түбэй телевидениеэр, мүн П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо наадаха юм. Ленин баг-шын түрэhөөр зуун наhанайнь ой-до зорюулагдажа үнгэргэгдэhэн хүгжэмтэ коллективүүдэй Бүхэсо-юзна харалгын дүнгөөр ансамб-линмнай лауреат болоhониинь мэ-дэжэ аабза.

Наймадугаар түсэбтэ табан жэ-лэй туршада уран зураашадаймнай хэhэн юумэн ехэ. Уран бүтээлшэд олошорhон, бэлиг шадабаринь на-рижаhан байна. 1969 оной эсэс багта манай Улаан-Үдэдэ «Совет Алас-Дурна зүг» гэhэн уран зура-гай зональна выставкэ боложо, тэндэ манайхидай хоёр зуу гаран бүтээл табигдаhан юм. Экономи-кын, соёл гэгээрэлэй хүгжэлтын талаар Улаан-Үдэ хотымнай томо түб боложо байhаниинь одоол эн-дэhээ эхитэй бэшэ аал! Гэхэтэй хамта Буряадай ахамад уран зу-раашан Ц. С. Сампиловай зурагууд Монголой түб Улаан-Баатар хотодо харуулагдаа. Олон тоото хүн зо-ниие hонирхуулhан тус выставкэ тон ехэ удха шанартай. «XVIII—XIX зуун жэлэй Буряадай искус-ство» гэhэн выставкэ Москвагай зүүн зүгэй арадуудай искусствын түүхын музейдэ hаяшаг нээгдэжэ, хүн зониие ехэтэ гайхуулаа. Энэнь мүн баhа тон ехэ удха шанартай. Буряад арадай түүхэтэй москва-гайхид танилсаа бшуу.

РСФСР-эй автономито республи-кануудай уран зураашадан зурагай выставкэ апрель hарада Москвада болохо юм. Энэ харюусалгатай шалгалтада манайхид шударгы-гаар бэлдэнэ.

Ленин багшын түрэhөөр зуун на-hанай ойдо уран зохёолшод Н. Дамдинов, Н. Калашников, композитор Б. Ямпилов, хатаршан Л. Сахьянова, уран зурааша А. Ти-мин гэгшэд республиканска шанда хүртэhэн байна. Парти, правитель-ство хадаа соёл культурын хүдэл-мэрилэгшэдэй ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, эсэгэ ёhоной саг үргэл-жын анхарал хандуулдаг гээшэ. Энээниинь дээрэ дурсагдаhан шан эли бодо гэршэлнэ. Республикы-мнай творческо хүдэлмэрилэгшэд саашадаа бүри эршэмтэйгээр хү-дэлжэ, шан хайрада хүртэмэ эрхим hайн зохёолнуудые бүтээхэ аабза гэжэ найдагдана.

hүүлэй үедэ соёл гэгээрэлэй ажал хүдэлмэри нилээд hайжараа. Республикадамнай мүнөө гурбан зуугаад соёлой байшан ба клуб, 402 библиотекэ 49 нүүдэл клуб, хүүгэдэй гушан долоон хүгжэ-мэй hургуули, амаралтын табин парк хүдэлнэ, тиихэдэ профсоюзай, мүн бусадшье эмхи зургаануудай мэдэлдэ ородог соёлой гуламта-нууд эндэ дурдагданагүй. Аймa-гай, колхоз болон совхозуудай түбтэ соёлой байшангуудые бари-хые, тэдэнэй материальна баазы-ень бэхижүүлхые оролдонобди. А. М. Горькиин нэрэмжэтэ респуб-ликанска библиотекэдэ ороходо, ямар аятай зохид гээшэб. Уни бу-тарма дулаан, уужам, hаруул. Эр-дэм болбосоролой гуламта одоол энэ ха юм. Тиихэдэ 600 студентнэ-рэй байха хамтын байра, хүүгэдэй хүгжэмэй дүрбэн hургуули, аймa-гай соёлой арбан байшан, 26 мян-ган хүнэй hуурнтай 145 хүдөөгэй клуб ба соёлой байшан баригдажа, ашаглалгада үгтэнхэй. 164 библио-текэ шэнэ гэртэ оронхой. Гадна Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театр, зурагай республи-канска галерей, музей-заповедник гэхэ мэтэ мүнөө баригдажа байна. Эдэ бүгэдэн маанадые ехэтэ бая-суулна. Тиигэбэшье хэхэ юумэмнай захагүй ехэ, бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа элсүүлхыемнай хүлеэнэ бшуу.

Соёлой гуламта! Зүгөөр энэм-най гансашье ёохор наада үнгэргэ-хэ, кинофильм хараха газар бэшэ ха юм. Хүн зониие коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ талаар соёлшодой хэхэ хүдэлмэри ехэ, харюусалгатайшье. Ленин багшын зуун наhанай ойдо манай соёлшод эршэмтэйгээр бэлдэжэ, ажалшадые нилээд баясуулhан байха. Рес-публикымнай уран hайханай за-рим бүлгэмүүд Бүхэроссин, бүхэ-союзна конкурс-харалгада хабаа-далсажа, Хүндэлэлэй грамота бо-лон дипломуудаар шагнагдаhан юм. Жэшээнь, нёдондо Мухар-Шэ-бэрэй, Сэлэнгын. Загарайн аймa-гай байшангай коллективүүд онсо шалгаржа, дипломуудые абаhан. Хүдөөгэй уран hайханай хорин коллектив Бүхэроссин конкурс-ха-ралгада эрхимлэжэ, Хүндэлэлэй грамота болон дипломуудаар шаг-нагдаhан байна. Тэрэшэлэн мүнгэн шанда хүртэhэн соёлшодшье бии.

Манай соёлшод ажалшадые үе сагайнгаа эрилтэдэ гүйсэд харюу-самаар хангахын хойноhоо оролдо-но. Тиихэдээ үшөө хэрэглэгдээгүй шэнэ онол аргануудые шудалан хэ-рэглэнэд, бэлиг шадабаряа нари-жуулнад.

Хоринн аймагай Онинборск нютаганхидай эдэбхи үүсхэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдэнэ, со-ёлшод малшадые улам hайнаар хангахые оролдоно. Гэхэтэй хам-та зарим газарта hанаhанда хүрэ-мөөр хүдэлнэгүй. Зарим ажахы-нуудай партийна, профсоюзай ба комсомолой эмхинүүд соёлшодой хүдэлмэридэ анхаралаа гүйсэд хандуулнагүй. Малшад, хонишодой культурна эрилтые заримдаа мар-тахаа hанана.

Ном хүнэй хани нүхэр гэжэ хэл-сэдэг. Зүгөөр хүнүүдые номтой нү-хэсүүлхын тула нилээд ехэ орол-долго, эдэбхи үүсхэл гаргаха хэ-рэгтэй ха юм. Энэ талаар библио-текэнүүд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Ню-тагай хүн зон библиотекарьнүүдээ дэмы магтанагүй. Жэшээнь, Хо-риин, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Тарбагатайн, Ахын аймагай, мүн Шаралдайн, Хуушан-Бэрээнэй, Никольскын, Дүтэлүүрэй, Хужа-рай, Гильбэрэй хүдөөгэй библио-текэнүүд гэмгүй хүдэлнэ. Уншаг-шад үнгэрэгшэ табан жэлэй тур-шада 19 процентээр олошороо. Бүхэсоюзна ниитэ харалгын дүн согсологдожо, манай республикын библиотекэнүүд онсо шалгарhан, тусхай дипломуудые абаhан, тиихэ-дэ олонхи библиотекарьнүүд РСФСР-эй соёлой министерствын мүнгэн шанда хүртэhэн байна.

Эрдэм, техникын шэнэ шэнэ туй-лалтануудтай хүн зониие танил-суулха талаар олонхи библиотекэ-нүүднай нилээд юумэ хэнэ. Энэ-ниинь РСФСР-эй соёлой минис-терствын коллеги hаяшаг hайшаа-гаа. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые тусхай номуудаар хангаха талаар туршалга хэгдэнэ, хэгдэхэшье. Эн-дэhээ уламжалан, библиотекэ бү-хэндэ тусхай сектор эмхидхэгдэхэ ёhотой.

Арад зоной бэлиг шадабари жэлhээ жэлдэ ургана, тиимэhээ уран hайханай бүлгэмүүд улам олошорно. Энээниинь зональна, республиканска конкурс-харалга эли бодо гэршэлнэ гээшэ. Хүдөө-гэймнай уран бэлигтэн 1967 ондо Москвада үнгэргэгдэhэн бүхэсоюз-на харалгада хабаадалсажа, съезд-нүүдэй ордондо болоhон түгэсхэ-лэй концертдэ хабаадалсаhан юм. Уран hайханай бүлгэмүүдэй репер-туар жэл бүри hонирхолтой баян болоно. Багша Ленинэй зуун на-hанай ойдо зорюулагдаhан кон-цертнүүд энээниинь тобойсо ха-руулаа.

Тиихэдэ «Байгалай долгинууд» (багшанарай институт), «Сэлэнгэ» (Новоселенгинск) гэжэ дуу, хата-рай ансамбль, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хатарай коллектив, мүн ЛВРЗ-гэй локомо-тивна депогой эрэшүүлэй, шэмээ-шэгүүдэй, Шараголой хасагуудай, Галуута-Нуурай нүүрhэшэдэй, Са-нагын, Ахын болон Ацагадай бу-ряад хоорнууд, авиазаводой духо-вой оркестр, Улаан-Үдын багшана-рай училищиин арадай инстру-ментнүүдэй оркестр, Бэшүүрэй соёлой байшангай эстрадна болон олон бусад коллективүүдэй дуу, ха-тарые шагнаагүй, хараагүй хүн үсөөхэн лэ байха. Үхибүүдые дүр-бэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ талаар хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулинууд ехэ хүдэлмэри хэнэ, багшанарынь соёлой ажалда эдэбхитэйгээр ха-баадалсана.

Арадай театрнуудай, hайн дура-най хүгжэмтэ коллективүүдэй эдэбхи үүсхэлые hайшаалтай. Красноярск хотодо болоhон зо-нальна харалгада манайхид, жэ-шээнь, Барханай арадай театр, «Текстильщик» гэжэ драматическа коллектив онсо шалгаржа, диплом-до хүртэhэн юм. Мүн Мухар-Шэ-бэрэй, Кабанскын, Захааминай, Ахын арадай театрнуудай зүжэг табихада, хүнүүд ходо олоор суг-лардаг, ехэтэ hайшаадаг.

Эрхим hайнаар хүдэлдэг коллек-тивүүдые жэшээ болгон дурдахада аятай юм бээз. Гэхэтэй хамта, үшөө шиидхэгдээгүй шухала асуу-далнууд, бэрхэшээлнүүд яhала олон. Колхоз, совхоз болон про-мышленнэ предприятинуудта, дун-да, дээдэ hургуулинуудта энэ та-лаар өөдэгүйхэн байдал үзэгдэнэ. Дуу, хатарай, оркестрово (илан-гаяа буряад) коллективүүд респуб-ликадамнай угаа үсөөн, про-граммань, артистнарайнь хубсаhа хунаршье ахир. Олонхи коллекти-вүүдэй репертуар мүнөө сагай эрилтэдэ гүйсэд харюусажа шада-нагүй. Эдэ дутагдалнуудые усад-хаха хэрэгтэ соёлой эмхинүүдhээ гадна, мүн ажахын хүдэлмэрилэг-шэд оролсохо зэргэтэй.

Тусхай hургуули дүүргэhэн соёлшодhоо ехэ юумэн дулдыдаха болоно. Энэ асуудал дары шиидхэ-хэ хэрэгтэй. Тиигэхын тула хү-бүүд, басагадые олоор hургаха шухала. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада 637 хүн соёл гэгээрэлэй hургуулинуудые дүүргэжэ гараа, олонхидынь хүдөөгэй клуб, библи-отекэ болон хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулинуудта хүдэлнэ.

Соёлшодой мэргэжэл дээшэ-лүүлхэ курсанууд нёдондо жэлhээ ходо хүдэлнэ. Энэнь өөрын бааза-тай, хамтын байратай, багшанар-тай юм. Энээнhээ гадна, соёл гэгээ-рэлэй училищиин, хоровой бүлгэ-мэй дэргэдэ баянистнуудые бэлдэ-хэ арба hарын курсанууд эмхид-хэгдэнхэй. Тэндэ нёдондо жэлдэ 294 хүн hуралсаhан байна.

Дутуу дундануудаа усадхаха, ажал хүдэлмэреэ бүри эршэмтэй-гээр ябуулжа, КПСС-эй XXIV съездые амжалтатайгаар угтаха гэ-hэн зорилго соёлой эмхи зургаа-нуудай урда табигдана. Тиимэ ар-га боломжо манай соёлшодто бү-рин бии гээшэ.

П. НИМАЕВ,
Буряадай АССР-эй культурын министр.

Ажалай амтан

«Хүн болохо багаhаа, хүлэг болохо унаганhаа» гэhэн арадай мэргэн үгэнүүд Гарма-Цыбигтэ сэхэ тудана. Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай жэл-нүүдтэ хорёодхон наhатай гүлмэр басаган колхозой гол хүдэлмэри-шэн ябаа. Морин плугаар газар хахалха, таряа тариха, үбhэ саб-шаха, хуряаха гэхэ мэтэ хүдэлмэ-риhөө тэрэ хойшоо хараагүй.

Урагшаа hанаатай, ажалша бэрхэ энэ эхэнэрые нютагайнь зон хүндэлдэг. Суглаа-зүблөөнэй пре-зидиумдэ hунгаха. Партийна ор-ганизациин секретарь нэгэтэ тэ-рээнтэй хөөрэлдэжэ байхадаа, партиин гэшүүндэ кандидадаар орохыень дурадхаhан юм. Гарма-Цыбик урдынхиhаа бүрил эдэбхи-тэйгээр ажаллажа, ном hудар, га-зетэ уншажа, партиин Уставтай танилсаhан юм.

Уданшьегүй партийна эхин ор-ганизациин секретарьта иимэ мэ-дүүлгэ ороод байгаа: «Намайе партиин гэшүүндэ кандидадаар абахыетнай гуйнаб. Партиин Ус-тавые наринаар сахижа ябахаб, ажал хүдэлмэридөө үнэн сэдьхэл-hээ хандажа, хамтынгаа ажал бэ-хижүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнахагүйб. Гарма-Цыбик Ешие-ва».

Иимэ мэдүүлгэ бэшэжэ, пар-тиин гэшүүндэ кандидадаар абта-hан сагhаань хойшо 26 жэлэй үн-гэрөөшье hаа, Гарма-Цыбик тэрэ үдэрые мартадаггүй, тэндэ үгэhэн тангаригаа бодото ажал хэрэг дээрээ бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэ-жэ ябадаг. Дайнай hүүлэй хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ колхозой мал ажалда урагшаа hанаатай, ажал-ша бэрхэ хүнүүд хэрэгтэй болоо.

— Гарма-Цыбик Бадужиновна, шамайе хонишон болгохо гэ-жэ хэлсээд байнабди. Тэндэмнай бэрхэтэйшье, шангаханаар лэ хү-дэлхэ хэрэгтэй,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ парторг хоёрой дурад-хахада:

— Хонишоноор хүдэлжэ үзөө-гүйлби даа. Хэр шадахабиб. Гэ-рээрхинтэеэ зүбшэхэ байнаб,—гэ-жэ дуугарба.

— Хонишон-малшан хүнэйл бүлэдэ үдэhэн байнаш. Багаhаа хойшо хурьга тэбэрижэл хүн бо-лоо бэшэ гүш? Мүн партии-мнай журам гэжэ байха. Бидэнэр шамайе коммунист гэжэ эгээн хүндэ газарта эльгээхээ байна-бди,—гэжэ парторг нэмээ hэн.

Уданшьегүй Гарма-Цыбик хо-нишон болоо. Тэнгэриин үдэр бү-ри hүрэг хонидые туужа, Сагаан-Жалга, Бургаастай, Зүй гэхэ мэтэ нютагуудаар бэлшээжэ, хэды мянган километр ябаа гээшэб. Хо-жомоо Цырендоржо нүхэртэеэ суг отара даажа абаад ажаллаа. Хо-нишоноор, hаалиша-наар хүдэлжэ ябаад, хоёр үхибүүдээ томо болгожо, «гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ хүргөө». Нэ-гэниинь зоотехник, нүгөөдэнь ветеринар мэргэжэлтэй болон-хой. Мүнөө зундаа зээнэрынь ерэжэ, хо-нидыень адуулалса-жа захалаа. Хони-шон болоhоорнь хори гаран жэл үнгэршэбэ.

«Ши коммунист гээшэш, эгээн хүндэ газарта хүдэлхэ зэр-гэтэйш» гэhэн үгэ-нүүд мүнөөшье хүрэ-тэр Гарма-Цыбигэй досоohоо гарадаг-гүй. Тиимэл хаданъ юм гү, али ямар ондоо бодолоор гү, харин жэл бүри Цырендоржо Цыремпи-лов Гарма-Цыбик Ешиева хоёр-то эгээн муу, бүхы отарануудhаа суглуулhан хүгшэн хонидые үгэ-дэг. Тэдэниие нэгэ дахин хурьга-луулаад лэ, hайса тэбээрүүлжэ гүрэндэ тушаадаг гуримтай.

Мүнөө эдэнэр хагда ногоо эл-бэгтэй Зүй гэжэ газарта зургаан жэлдэ үбэлжэжэ, зуhажа байна. Тиихэдээ жэл бүри хүгшэн, голо-доhондо гараhан хонидые харуу-hалжа, түл абаха даабаряа үлүү-лэн дүүргэнэ. Нёдондо—В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн гүйсэhэн жэлдэ 440 хурьга аба-жа, бултыень томо болгоод, эдэ хоёр хонишод 10 хурьга, 2 шүл-гэ нэмэлтэ түлөөhэндэ абаа hэн.

Энэ жэлдэшье 541 хүгшэн хо-нидые харууhалжа байна. Хони-дынь яhала тарганууд, ноохо-ниинь заашье хүдэлөөгүй, монсо-горнууд ябана.

— Эдэнээ апрель hарада хурь-галуулха зомди. 444 хурьга то-мо болгохо түсэбтэйбди. Партиин-гаа XXIV съездын хүндэлэлдэ энэ түсэбөө үлүүлхэ хүсэлтэйбди,—гэжэ Гарма-Цыбик Бадужиновна батаар мэдүүлбэ.

Набтаршаг, шүрбэhэлиг бэе-тэй, үбсүүндээ Ленин багшын дүрсэтэй медаль зүүhэн, ухаансар солбон харасатай энэ эхэнэр об-ластной партийна конференцидэ хабаадажа, республикынгаа амин шухала зорилгонуудые шиидхэл-сээ. Таби гаража ябаhан энэ коммунистын саашадаа улам эршэмтэйгээр ажаллажа, шэнэ табан жэлэй түсэб дүүргэхэ хэ-рэгтэ хубитаяа оруулалсаха бай-hаниинь дамжаггүй.

hаяхан энэ хонишонгой отарада хүрөө hэмди. Гэр соонь ороhоор лэ ажалша бэрхэ эхэнэр байна гэ-жэ ойлгохоор байгаа. Гэрынь арюун сэбэр, бүхы юумэниинь байрадаа. Хонидой хорёо хото яндагар. Үбhэ тэжээлынь яб бай-са обоологдонхой. Арбаад тэжээ-бэри хонин hүрэгhөө таhалаг-даад, тусхай hайн тэжээлдэ та-бигданхай.

— Эдэл даа, муунууднай,—гэ-жэ тэжээбэри тээшээ хонишон зааба.

Тэдэниинь харахада яhала дорюунууд, муудашаhаншье юумэ-ниинь үгы.

— Хэдэн хоног газаа байжа амараад, hүрэгтэеэ нииилэхэ юм даа,—гэжэ Цырендоржонь тайл-барилба.

Үдэшэлэн хонидыньшье бэлшээ-риhээ ерэжэ, отарын байрада дүтэхэнэ, саhан дээрэ тараагда-hан үбhэ эдижэ ороно. Тэндэhээ холо бэшэхэнэ хонидто таряа тал-ханай зүйл хэжэ үгэхэ хобоо хоб-тонууд жэрытэр табяатай хараг-дана.

Хонидойнь тамираар багсаа-хада, энэ жэлдэшье эдэ хонишод түсэб, уялгануудаа амжалтатай-гаар дүүргэжэ, гүрэндөө тарган hайн хонидые тушааха байха гэ-жэ найдахаар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г-Ц. Ешиева.
Б. ГЫЛЫКОВ.

ХОНИ-ШОДОЙ ХАНИ НҮХЭД

Хонишодой түл абалгын халуун хаhада залуушуулай туhаламжа хэрэгтэй болоод байгаа. Карл Марксын нэ-рэмжэтэ колхозой комсомо-лой комитет гушаад хүниие отаранууддта эльгээгээ hэн. Колхозой мастерскойн то-карьнууд Мунко Джабаев, Надежда Чойдонова, мед-сестра Нина Жамнинова, хүүгэдэй саадай хүмүүжүү-лэгшэ Лариса Цырендор-жиева гэгшэд хонишодой туhалагшаар хүдэлжэ, ню-тагтаа магтаалда хүртэбэ.

Мүн «Эрдэм» колхозой хонишон Д-Д. Ломбоев эдир туhалагшадаараа омогорхо-но. Юуб гэхэдэ, Үбэр-Зөө-хэйн дунда hургуулиин 9-дэхи классай hурагшад тэ-рэнэй отарада хододоо айл-шалжа ерэдэг. Тэдэнэр кон-церт-наада табидаг, hонин лекци, номуудые уншажа үгэдэг, ажал хүдэлмэридэнь туhалдаг.

Сэлэнгын архиин заводой хүдэлмэришэд, комсомол басагад Зина Пилуева, Ве-ра Альгиханова гэгшэд Д-Д. Ломбоевой отарада туhаламжа үзүүлхэ гэжэ шиидэhэн юм. Мүнөө тэдэ-нэр ажалша бэрхэ байhа-наа харуулба.

Л. СЛЮНКИНА.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

Комбайн-гибрид

ГОМЕЛЬ. (ТАСС). Силос хуряа-даг «КСЗ-1,8 РПТ-1,8» түхэ-лэй шэнэ комбайниие «Гом-сельмаш» завод бүтээн гаргаба. «Энэ машинань силос хуряалгын агрегат ба таряа хуряалгын ком-байн хоёрой холисо юм»—гэжэ предприятиин ахамад конструк-тор К. В. Климентьев тайлбарил-на.

Юрэнхыдөө, таряа хуряалга 10—15 үдэрэй турша соо дүүрэ-дэг. Мүн тэжээл бэлэдхэлгэ ха-барhаа намар болотор үргэлжэл-дэг байна. Комбайнуудшье тии-мээр лэ ашаглагдадаг.

Шэнэ комбайнай дабхидаг ху-бинь «амаралта» гээшые мэдэхэ-гүй юм. Сабшадаг аппарадай (хедерэй) орондо «КЗС-1,8, РПТ-1,8» гэжэ агрегат тодхогдонхой. Энээниие hэлгүүлхын тула орой-доол 3-4 час хэрэгтэй.

Түрүүшын иимэ машинанууд энэ жэлдэ бүтээгдэхээр хараалаг-даба.

Шэнэдхэлгын аша үрэ

ЮЖНО-САХАЛИНСК. (ТАСС). Сахалинай целлюлозно-саарhанай 7 комбинадые hэльбэн шэнэдхэ-хэ түрүүшын ээлжээнэй хүдэлмэ-ри дүүрэбэ. 40-өөд онуудай үеэр олтирогой экономикын hалбаринуудай бүхыдөө үйлэдбэ-рилэн гаргадагhаа 4 дахин ехэ саарhа, 5 дахин ехэ целлюлозо, 24 дахин ехэ картон үгэдэг бо-лобо. Энэнь Сахалиндахи 8-дахи комбинат болоно. Тэрэниие ашаг-лалгада оруулхын тула шэнэ үй-лэдбэри баригдаагүй, хүдэлмэри-шэдэй тоо олошоруулагдаагүй. Үнгэрэгшэ 5 жэлэй туршада ажалайнь бүтээсэ 2,5 дахин дээ-шэлhэн, 600 шахуу хүдэлмэри-шэд сүлөөржэ, ондоо ажалда оро-hон байна.

Шэнэ табан жэл дотор саарhа-най индустриин предприятинууд шэнэдхэгдэжэ үргэлжэлхэ. Энэ хугасаада саарhа, картон ба цел-люлозо гаргалга жэлэй 170 мян-га хүрэтэр тонноор нэмэхэ бай-ха.

КРАСНОЯРСКА ХИЗААР. Хо-[ни] үзэбэрилдэг Учумска гүрэнэй [плем]завод ВДНХ-да нэгэнтэ бэшэ хабаадаhан юм. Тус заводто хони-[д]ой үүлтэр hайжаруулха хүдэл-мэриие РСФСР-эй габьяата зоо-техник Дмитрий Степанович Зай-[цев] хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй болон [...] нүхэдэй оролдосотой hайн [...] ашар нарин ноохотой шэ-[нэ] үүлтэрэй хонинд бии болгогдоо. Шэнэ үүлтэрэй хонин 5 ки-лограмм ноохо үгэдэг, толгой бү-ри 58 килограмм хүрэтэр шэг-тэй байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: племзаводой [...] зоотехник П. П. Филонова. Шэнэ үүлтэрэй хонид.

ТАСС-ай фотохронико.

МНРП-гэй 50 жэлэй ойдо

ТҮҮХЭДЭ ОРОҺОН ГЭР

Академик В. А. Обручевой нэрэмжэтэ Хяагтын хизаар ороноо шэнжэлгын музейн филиалай байдаг түүхэтэ гэр энэ зураг дээрэ харуулагдана. Монгол арадай вождьнор Сүхэ-Баатарай, Чойбалсанай хабаадалгатайгаар МНРП-гэй нэгэдэхи съезд 1921 оной мартын эхеэр энэ гэр соо болоһон юм. Тиихэдэ хүшэр хүндэшэг үе саг байгаа. Монгол оронииие национальна болон феодальна дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэлшэдые усадхахын тула революциин дайсад бүхы хүсэеэ гаргадаг һэн. Ушар тиимэһээ тус съезд нюуса байдалда болоһон байна. Съезд дээрэ тэрэ үеын байдал, Монголой Арадай армиин штаб эмхидхэн байгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн, мүн Центральна Комитет һунгагдаһан юм. Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёр партиин Центральна Комитедэй гэшүүдээр һунгагдаа бэлэй.

Монголой хилэ шадарай хошуунуудтахи партизан отрядуудай, малшадай, мүн партиин түлөөлэгшэдэй суглаан мартын 13-да мүн лэ энэ гэртэ болоһон түүхэтэй. Тэрэ суглаанда хабаадагшад Сүхэ-Баатарай дурадхалаар Арадай революционно саг зуурын правительство байгуулһан юм. Саг зуурын правительство 7 хүнһөө бүридэһэн. Правительствын толгойлогшоор Сүхэ-Баатар, тэрэнэй орлогшоор Чойбалсан һунгагдаа бэлэй. Иигэжэ монгол арадые дарлалтаһаа сүлөөлжэ, бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэ замаар хүгжөөхэ эхин табигдаһан байна.

Хяагтын хүн зон түүхэтэ гэрые наринаар сахидаг, ёһолдог болоһоор үнинэй. КПСС-эй райкомой, ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр энэ гэр соо дурасхаалай музей нээгдэнхэй. Аха дүү монгол арадай урданайнь, мүнөө сагайнь байдал энэ музей соо дүүрэнээр харуулагдана. Сүхэ-Баатартай уулзаһан, суг ябалсаһан хүнүүдэй дурдалганууд эндэ олон. Хэдэн жэлэй саада тээ Хяагта хотодо наһа бараһан, Монгол гүрэнэй политохранын хүдэлмэрилэгшэ В. Н. Манжуровай дурдалга соо, жэшээлхэдэ, иигэжэ бэшээтэй байдаг: «1921 оной мартда суглаанай болоходо, нюусаар хараха даалгабари абаһан байгааб. Монголой Арадай-Революционно партиин хүтэлбэрилэгшэд МНРП-гэй 1-дэхи съездэ ерэһэн байгаа гээд һүүлээрнь мэдээ һэм. Үйлсэдэ зогсоод, һамгантайгаа хөөрэлдэжэ байхадамни, монгол хубсаһатай, үндэршэг нарин хүн манай хажуугаар үнгэржэ ябатараа, саг зуура алхамаа аалидуулаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Маруся, сайн байна!

Маруся мэндэшэлэлсэбэ.

— Энэ хэн бэ?—гэжэ би һамганһаа асуугааб.

— Сүхэ-Баатар... Манай гэр бүлэдэ ходо шахуу ерэгшэ һэн,—гэжэ Маруся тайлбарилаа һэн.

Монголой Арадай армиин главна штабта хүдэлхөөр 1922 ондо эльгээгдээ һэм. Главна командалагша Сүхэ-Баатар намайе угтан уулзаа. 1921 ондо болоһон уулзалга тухайгаа хөөрэлдөө һэмди.

МНР-эй арадай армиин главна командалагшын штабта ажаллахадаа, Сүхэ-Баатартай саг үргэлжэ уулзадаг байгаабди. Тэрэ һайхан сэдьхэлтэй, сог залитай, тон бэрхэ эмхидхэлшэ байһан. Мэргэнээр буудадаг, һэлмээр бэрхэеэр сабшадаг хүн һэн. Энэ мэргэжэлдээ өөрынгөө сэрэгшэдые һургадаг байгаа».

А. СУРМАЧАЙ фототекст.

Прибайкалиин аймагта

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Хэлхеэ холбооной Комын таһагай отделениин коллектив 1971 ондо газетэ, журналнуудые нютагайнгаа хүн зоной дунда тарааха уялгаяа амжалтатай һайһаар дүүргээ. Мянган хүн бүхэндэ абажа үзөө һаа, тэдэнэр 980 хэһэг газетэ, журнал тарааһан байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада хэблэл тараалгань 77 хэһэгээр нэмээ.

Иигэжэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлһэн тус таһагай начальник Иван Ефимович Ильин «Советская Россия» газетын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

КПСС-эй Прибайкальска райкомой хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдтэй сугтаа аймагай ажахынуудай һү һаалиин фермэнүүдтэ ошожо, суглаа үнгэргөө.

Энэ суглаан дээрэ һү, мяха абалгаар, мүн гүрэндэ тушааха түсэбэй дүн гаргагдаа, «Заветы Ильича» колхозой Таловска һү һаалиин фермын коллектив ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлаһанайнгаа түлөө аймгүйсэдкомой болон партиин райкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Тус фермын малшад январь һарада үнеэн бүриһөө 244 килограмм һү һаажа, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 57 килограммаар ехэ һү һааһан юм.

АМЖАЛТА ТУЙЛАБА

«Прибайкальский» совхозой хүдэлмэришэд партиин XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоһон юм. Мүнөө тус ажахын малшад хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ.

Тус совхоз февраль һарада 319 центнер мяха гүрэндэ худалдаба. Мартын эхин багаар үшөө 100 центнер мяха худалдахаар хараалба.

П. ГРИГОРЬЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ҮРЭ ЕХЭТЭЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БЕЛГРАД. Любляна городой «Литострой» гэжэ заводой гол продукцинь бологшо турбинанууд, дизельнэ мотоорнууд, гидравлическа прессүүд болон насосуудые орон соошье, мүн хилын саанашье ехээр хэрэглэдэг.

«Литостройн» главна инженер А. Клименц гэгшэ совет предприятинуудтай заводойнгоо ямар харилсаа холбоотой байдаг тухайнь хөөрэхэ зуураа, тэдэ совет предприятинуудтай экономическа болон техническэ харилсаа холбоогоо улам үргэдхэхэ хүсэлтэй байһанаа тусгаарлан тэмдэглэбэ. Совет «Судоимпорттэй» манай харилсаа холбоое үндэрөөр сэгнэгшэбди гэжэ А. Клименц хэлэбэ. Гадаадын худалдаа наймаанай энэ эмхидэ «Литострой» гэжэ завод суднануудай дизельнэ двигательнүүдые худалдадаг. КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Ленинградай металлическа заводтой «Литострой» гэжэ завод техническэ нягта харилсаа холбоотой юм гэбэ.

Кубын загаһашад сүлөөлэгдэбэ

ГАВАНА. (ТАСС). Мексиканска тохойн уласхоорондын уһан соо февралиин 24-дэ хуули бусаар баригдаһан Кубын загаһа барилгын 4 судные, тэдэнэй экипажнуудые американ засагаархид сүлөөлбэ. Социалис Кубада эсэргүүгээр американ империализмын үйлдэһэн хорото ябуулга гээд тэрээниинень кубын арад сэгнэһэн байна. Кубын загаһа барилгын суднанууд түрэл орондоо бусахаар гараба.

МОНГОЛ ОРОНОЙ ОЙ МОДОНОЙ ПРОМЫШЛЕН

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Арадай ажахын бэеэ даанги шэнэ һалбари бологшо ой модоной промышленность үнгэрэгшэ табан жэл соо Монгол орондо хүсэтэй түргэнөөр хүгжэбэ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй гансал һүүлэйнь жэлдэ ой модоной промышленностиин продукци 20,9 процент ехээр гаргагдаба гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. Үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулһанай, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй, ой модо ашагтай һайнаар хэрэглэһэнэй ашаар [...] дүн туйлагдаһан байгаа.

Энэ һалбарие хүгжөө[...] скэ Союз ехэ туһаламжа [...]

Сэлэнгын аймагай [...] механизированнэ модоной [...] ветскэ Союзай туһаламжа[...] жэл баригдажа эхилхэ, Сү[...] рай, Тосонценгелигэй модоно[...] приятинууд үргэдхэгдэхэ, [...] һэльбэгдэхэ, Улаан-Баатарта[...] ной томо комбинат баригда[...] рэхэ.

МНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай ургал[...]

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Социалис оронуудтай Монголой худалдаа наймаанай харилсаан амжалтатайгаар хүгжэнэ. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл—1971 ондо социалис оронуудтай Монголой худалдаа наймаанай хэмжээн 7 процентээр ехэ болохо юм.

Энэ республикын гадаад[...] даа наймаанай 97 гаран про[...] социалис оронуудтай мүнө[...] хэгдэдэг гээд МОНЦАМЭ а[...] мэдээсэнэ.

Гол түлэб мал, мал ажах[...] дукци, ангай арһа Монгол оро[...] саана худалдадаг. Теэд орон[...] микын түргэнөөр хүгжэжэ [...] ашаар мүн ондоошье эд [...] риин гүрэнүүдтэ худалдаа[...] лоо. Хүнгэн ба хадын про[...] постиин продукци гадаадын [...] даа наймаанай 40 процент[...] нөө үедэ эзэлнэ. Мал ажах[...] дукциин зарим хубинь ор[...] түрүүн буйлуулагдаад, у[...] лын саана худалдагдадаг бай[...]

ҮРГЭН ЕХЭ ҮҮСХЭЛ

БЕРЛИН. (ТАСС). Шэнэ табан жэлэй түсэб тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые ГДР-эй ажалшад ехэ һонирхолтойгоор угтаба. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсаха зуураа, хото, хүдөөгэй ажалшад Советскэ Союзай захилнуудые саг болзор соонь дүүргэлгые өөһэдынгөө шухала зорилгонуудай нэгэниинь гээд тоолоно.

Карл-Маркс-штадт городой Ф. Геккертын нэрэмжэтэ станок бүтээлгын предприятиин коллектив энэ оной түрүүшын хоёр һара соо ехэ гэгшын зэмсэг түхеэрэлгэ саг болзор соонь бэлэн болгожо, Советскэ Союз худар ябуулаа. Энэ городой машина бүтээлгын, бусадшье томо предприятинуудай коллективүүд СССР-тэ ошохо продукци үйлэдбэрилхэ хоёр һарынгаа даалгабарие хүсэдөөр дүүргэһэн байна.

«Модуль» гэжэ шүдэ хэдэг станок бүтээгшэ заводой хүдэлмэришэд энэ оной хоёрдохи кварталай һүүлдэ гаргагдаха ёһотой байһан 16 станогые бүри март һара соо гаргажа, Советскэ Союз ябуулха гэжэ шиидэбэ.

Хуушан хараа шэгл[...] баримталһаар

ЛОНДОН. (ТАСС). [...] хүсэ шадал улам нэмээхэ, Н[...] эзэрхэг түримхэй бүлэглэ[...] лиин оруулдаг хубитые у[...] болгохо гэһэн урдынгаа хар[...] лалые Англиин правитель[...] гэлжэлүүлхэеэ хүсэнэ. Мүн [...] лэн Суэцһээ зүүн тээшээ [...] сэрэгүүдые хуушаарнь бай[...] оролдоно. Тэрэнь премьер-[...] Эдвард Хит гэгшын парламен[...] хэлэһэн үгэ дээрэһээнь хар[...]

Англиин сэрэгэй гаргаше[...] рэгшэ жэлтэй сасуулхада 2[...] лион фунт стерлингээр [...] хо гэһэниие зүбтүүлхые [...] «Советскэ Союзай талаһаа аю[...] рана» гэжэ премьер Хит [...] хэлэһэн байна.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Ниислэл хотымнай Октябрьска райондо һаяхан нээгдэһэн мебелиин шэнэ магазин манай энэ зураг дээрэ харанат. Трамвайн зогсодог «Телецентр» буудалһаа хойшоо ошоходотнай, үндэр томо улаан хирпиисэ гэрэй 1-дэхи дабхарыень дууһан шахуу эзэлһэн энэ магазин байха. Тэндэ 4 наймаалагша хүдэлмэрилнэ. Мария Леонтьевна Кучеренко тус магазиниие даана.

Эндэ ороходо янза бүриин мебель хүнэй нюдэ һаргуулан наранай элшэдэ яларан байна. Тэрэ тоодо зөөлэн диван, орон, сервант, платиин шкаф, гэрэл болон бусад тус магазинда худалдагдана. Улаан-Үдын, Ойморой, Сэлэнгын мебельнэ комбинадуудай, мүн хотын олон предприятинуудта хэгдэдэг мебель энэ магазинда асарагдажа, республикын ажалшадта худалдагдажа эхилбэ.

— Түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 4-дэхи номерой энэ магазинда 13 мянган түхэригэй мебель худалдагдаа. Хүн зон таһалгаряагүй олоороо ерэжэ, һайн һайн мебель худалдан абана. Магазинда абтаһан мебель гурбадахи үдэртөө дууһашоо. Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, хүн зонойнмнай эрилтэ ехээр ургаа. Ажалшад баян дэлгэр байдалтай болоо бшуу. Иигэжэ түрүүшын үдэрэйхидэл мебель олоор худалдагдажа байна,—гэжэ магазиниие даагша М. Л. Кучеренко хөөрэнэ.

Худалдан абагшадай мебель тэдэнэй захилаар 48 часай хугасаа соо магазинай машинаар гэртэнь абаашагдаха юм. Энэ хэрэгтэ хоёр машина, дүрбэн бараа ашагшад хабаадана.

Геологическа гудамжада нээгдэһэн энэ магазинда ороо һаа, байгша он соо эндэ худалдагдаха мебелиин түхэл шэнжэтэй танилсуулһан туехай таһаг үзэхэт, ямар юумэ шэлэн абахаяа тухайлан багсаахал байхат.

В. ТОКТОХОЕВА.

ХАНОЙН ОГТОРГОЙЕ САХИН ХАМГААЛАГШАД

Тэмсэлэй дүлөөр соробхилһон Вьетнамда

Баруун хойноһоо бууһан һалхин хүйтэн амисхаал асарба. Туулган сайбар үүлэд огторгойе хушаха, гуран шээрэншүү жэжэхэн бороо бүхэли үдэр һабирна. Зүгөөр һарын литээр шэнэ жэлэйнгээ һайндэр—Тэт—тэмдэглэжэ байһан Ханойн ажалшадай һанаае энэ үһээ, хура ехээр зобооногүй, һаад тойбо хэнэгүй хэбэртэй. Хаа хаанагүй худалдаа наймаан түлэг дундаа ябажа байна. Харгын үнсэг далангһаа хэдэхэн алхын газарта нээгдэһэн олон тоото дэлгүүр дээрэһээ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хэрэгтэй юумэеэ худалдан абана. «Шэнэ жэлэй ёлка»—персик модоной эшэнүүдые—наймаалжа байһан сэсэгэй магазинуудай газаа хүнүүд илангаяа олоороо исална. Ямар һайхан янза бүриин сэсэгүүд гээшэб! Белосипед унаһан наһажаал вьетнамец шуһан улаан розо сэсэгүүдэй баглаае дүмэнгеэр сээжэдээ хашажа барьяад ябана. Улаан галстук сээжэдээ яларуулһан һурагша хүбүүхэн сайбар ягаан, саб сагаан гладиолусуудые һайхашаан эльбэнэ. Залуухан эхэнэр бишыхан хүбүүндээ бамбага сэсэг һарбайгаад:

—Харыш, ямар үнжэгэн зөөлэн дэльбэнүүд гээшэб?! Шинии бага наһанай үдэрнүүд энэ сэсэгтэл сэгэрхэн байһай даа,—гэжэ энхэргэн эхыч юрөөл дурдана.

Һайндэр һайндэрөөрөө юумэ бэзэ, зүгөөр арад зон һэримжэеэ алданагүй. Харин дээрмэшэд демократическа Вьетнамай бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэ байдалые хардан гүжэрдэжэ үргэлжэлһөөр. Американ самолёдууд республикын агаарай хилые дабажа, харшан еһоной добтолгонуудаа дахин дахин дабтана. Амгалан огторгойгоо аршалха хэрэгтэ зенитчигүүд айхабтар ехэ габьяа гаргана. Агаарай ёло дээрмэшэдтэй, һаяын тулалдаануудта онсо шалгарһан Ханойн баатарнуудтай хани нүхэд болохо, дүтэ танилсаха зорилготой тэдээндэ ошохоор зорибобди.

Манай газик үндэр добуун—даамба дээрэ гаража, годи бэди гэһэн, хүсэд заһагдаагүй харгыгаар хотирон бэтирэн шуумайба. Удангүй нэгэ бишыхан гэрэй—бунгалтын хажууда хүрэбэбди. Эндэ дайшалхы бүлэг бии гэжэ яашье һэжэглэхээр бэшэ һэн. Гэбэшье П-скэ зенитнэ частиин хоёрдохи батарейдэ хүрэжэ ерэһэн байбабди. Батарейн командир лейтенант Нго Ба Нюонг, политхүдэлмэрилэгшэ До Суан Кун гэгшэд бидэниие ехэл халуунаар угтаа.

— Республикымнай газар дайдые американ дээрмэшэ харсагануудай һүрэгөөрөө бомбододог болохын урда тээхэнэ манай батальон бүридүүлэгдэһэн, тиигээд түрүүшын тулалдаануудта эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна,—гэжэ До Суан Кун хөөрэнэ. Имагтал шэнэ түхэлэй буу зэбсэгтэй һаа, мүнөөнэй сэрэгэй самолёдуудтай түбэггүй тэмсэжэ болохо байна. Тиимэ буу зэбсэг Советскэ Союзһаа абаабди. Орёо дайшалхы техникэ шудалха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Түрэл партиингаа, Ажалша залуушуулай холбооной уряае зүрхэндөө хадуун тогтооһон эдир сэрэгшэднай эсэхэ сусахые мэдэнгүй һуража гараа. 1966 оной февралиин 4-дэ дайсанай «Ф-105 Д» түхэлэй самолёдые буудан унагаахадаа, түрүүшын илалта туйлаһанай баярые барандаа тэмдэглээ бэлэйбди. Энэ ушар республикын урда захын провинцинуудай нэгэн—Нгеанда болоһон юм. Тиихэдэ тон шухала удха шанартай объектнүүдые хамгаалжа байгаабди. Манай зенитчигүүд тэрэ гэһэнһээ хойшо оронойнгоо элдэб буланда дайсадые халуун туулгаар угтаһан байха. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ республикынгаа ниислэл хотын огторгойе хамгаалан сахинабди. Батарейн мэргэшүүл элдэб түхэлэй американ 11 самолет буудажа унагаанхай. Дайсадай үшөө дүрбэн машиные бусад подразделениин сэрэгшэдтэй хамта һүнөөһэн габьяатай.

Манай зенитчигүүдэй дайшалхы амжалтануудые гүрэн түрэ үндэрөөр сэгнээ. Агаарай тэрэ дайнай эхилхэһээ хойшо батареймнай дүрбэ дахин «Илагша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө, тэрэшэлэн зургаан орденоор шагнагдаа. «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэжэ орденшье манай олохон сэрэгшэдэй үбсүүндэ харахат. Мүнөө залуу сэрэгшэд дайшалхы һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ байна. Тэдэнэй дундаһаа эрхим үрэ дүн туйлаһан нэгэдүгээр түрүү расчедой командир ахалагша сержант Нгуен Ба Ле, наводчик Нгуен Ван Ты гэгшэдые онсо тэмдэглэмээр. Тэдэнэр ойройдоол 24—24 наһатай. Манай батарейдэ суг алба хэхэеэ ерэһэн, Ажалша залуушуулай холбооной гэшүүндэ эндэ ороһон, буугай нэгэл һомоор дайсадай самолёдуудые угтаһан намтартай. Эхэ оронойнгоо урдахи харюусалгые гүйсэд мэдэрдэг, ажалша бүхэриг, һанаһанаа табидаггүй эдэ нүхэд дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй эрхимүүд гэжэ тоотой юм.

Манай батарейдэ алба хэхэеэ олон залуушуул һүүлэй үедэ ерээ. Тиихэдэнь дүй дүршэлөө тэдэндэ дамжуулха хэрэг гараа һааб даа. Үнихэнэй сэрэгшэд энэ талаар нилээд оролдолго гаргаа. Бидэнэй батарейн сэрэгшэд толгой тооложо, Вьетнамай ажалшадай партиин гэшүүд гү, али комсомолшууд юм. Лейтенант Нго Ба Нюонг тэдэ залуушуулнаа бүридэһэн манай батарейе һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо командална. Тэрэ өөрөө 31 наһатай. Эдир наһандаа французуудта эсэргүүсэлгын дайнда хабаадаһан юм. Удаань түрэл тосхондоо бусажа, һая эмхидхэгдэһэн кооперативта хүдэлөө. 1962 ондо дахин армида алба хэжэ эхилээ. Эндэ хоёрдохи батарейдэ, һомологшоһоо эхилээд командир хүрэтэрөө ургаа.

Баглаа сэсэгтэй ехэ буугай хооһон патрон анхаралыемнай татаба. Тэрээн дээрэ ямаршьеб бэшэг һиилээтэй байба. Бидэнэй һонирхоһые гансата ойлгоод, үнөөхи патрон худар зааха зуураа, Нюонг иигэжэ хөөрэбэ:

— Энэ патронтнай баһал удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, эндэ, Ханой дээрэ болоһон нэгэ мартагдашагүй тулалдаантай холбоотой. 1961 оной июлиин 15-най үглөөгүүр ехэл сэлмэг, дулаан байгаа һэн. Үглөөнэй 10 час багта ниислэл хото руумнай сэхэ шэглэн ерэжэ ябаһан дайсадай 24 самолёдые харажархибабди. Батарейдэмнай дүтэлхэдөө, самолёдууд хоёр бүлэг болежо таһараад, манай дайшалхы бүлэгые тойрон гарахаар һэдэбэ. Нэгэ самолёдынь эрьежэ ерээд, сэхэ ман худар добтолбо. Хоёрдохёо буудахадамнай, «А-4Е» самолёт бидэнэй батарейн хажуудахана хяа бута һүрэн унашоо һэн. Летчигынь катапультын туһаламжаар амиды мэндэ газарта буугаад, үдхэн шугы соо орожо, үгы болохо, бэеэ нюухые һэдэв. Гэбэшье манай һэргэлэн сэрэгшэд летчигые тэрэ дары бария һэн. Бусад хэдэн самолёдынь манай батарейе пулемёдой һомоор шабадаба, бомбошье хаяба. Ракетэнүүдыешье тэһэлбэ. Зүгөөр манай зенитчигүүд айгаагүй, сухаряагүй, тэдэнтэй баатарлигаар тэмсэжэ гараа.

— Бидэ дайшалхы мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдагбди,—гэжэ Нюонг хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.— Манай республикада, Урда Вьетнамай хүн зондо эсэргүү харата добтолгонуудаа харин дээрмэшэдэй һүжэрөөжэ байһан мүнөө сагта шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала.

Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай. Вьетнамай Демократическа Республикын уряада харюусахадаа, манай батарейн коммунистнууд болон комсомолшууд харата дайсадые түгэс бэлэдхэлтэй уттахаар хэзээдэшье бэлэн байхын тула хүсэ шадалаа гамнанагүй. «Хододоо һэргэг, һэримжэтэй байха»,—гэһэн лозунг манда бии.

Зенитчигүүдтэй гараа барилсан, халуунаар хахасабабди. Хүнгэн бэшэ тэмсэлдэнь шэнэ амжалтануудые хүсэбэбди. Танил болоһон нэгэдэхи расчедой хажуутаар үнгэрхэдөө, зенитнэ буугайнь аманда нимэ үгэнүүдэй һиилээтэй байхые хараабди: «Үхэжэшье байгаа һаа, сухарихагүйбди. Ниислэл хотынгоо амгалан огторгойе аршалан сахихабди». Командирай саб яб гэмэ үгэнүүд соностоно. Дайшалхы һуралсал үргэлжэлһөөр...

А. ВОЛОДИН.
В. НИКОЛЬСКИЙ,
АПН-эй корр.

Ханой.

Урда Вьетнамда Арадай сүлөөрэлгын болон американ-сайгон сэрэгүүдэй хоорондо шанга тулалдаан боложо байна. Тиигэхэдээ американ-сайгон сэрэгүүд ехэ хоролтодо ороно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Арадай сүлөөрэлгын сэрэгэй (НВСО) подразделениин командирнууд американ сэрэгшэдэй урдаһаа шанга тулалдаа хэхээ зүбшэжэ байна.

БИА-ТАСС-ай фото.

Зүүн Пакистандахи байдал

КАРАЧИ. (ТАСС). Пакистанай шэнэ конституци баталхын тулада национальна ассамблейн сесси мартын 3-да нээгдэхэ ёһотой байгаа. Теэд сессиин нээлтые хойшолуулха гэһэн шиидхэбэри президент Яхья Хан гаргаһан байба. Президентын тэрэ шиидхэбэри дээрэһээ энэ орон соо мүнөө бии болоод байһан политическэ байдал зүбшэн хэлсэхэ зүблөө Зүүн Пакистанай политическэ партинуудай ударидагшад үнгэргэбэ. Конституци зохёохо асуудалаар һанамжаяа зүбшэн хэлсэжэ, буулта хэжэ үгэхэдөөшье болохоб гэжэ арадай лиги гэжэ партиин түрүүлэгшэ М. Рахман пресс-конференци дээрэ мэдүүлээд, зүгөөр лэ 1969 оной [...] 26-да орон соо тогтоогдоһо[н] байдалые болюулха эрилтэ [...] Шэнэ конституциин проект [...] зохёохын тулада «ямаршье ямаршье газарта» М. Ра[хман] уулзахаар бэлэн байнаб [...] кистанай арадай партиин у[...] ша З. Бхутто мэдүүлбэ. [...] Яхья Хантай уулзаһанайнг[...] лээр З. Бхутто тиимэ мэдүү[...] гээд хэблэл тэмдэглэнэ.

Зүүн Пакистандахи байда[л] хардуу шанга зандаа. Бүхы [...] ци дотор бүгэдэ ниитын заб[астовка] боложо байнхай. Мүн жаг[...] үнгэргэгдэнэ. Городто ком[...] час тогтоогдонхой.

Президентын шиидхэбэриин һүүлээ

КАРАЧИ. (ТАСС). Национальна ассамблейн сесси Пакистанай шэнэ конституци зохёон баталха ёһотой байгаа. Теэд Пакистанай президент Яхья Хан тэрэ сессиие хойшолуулха гэһэн шиидхэбэри гаргаа бэлэй. Тэрээнииень Зүүн Пакистанда буруушаалган болобо. Энэ провинциин ниислэлдэ һая жагсаал болоһон байна. Городой хүн зон үйлсэ гудамжануудһаа зайлажа ошоо. магазинууд хаагдаа, зургаанууд болон предприятинууд мүртэй һайнаар хүдэлөөгүй. Полициинхид үйлсэнүүдые патрульдажа, солдадууд гүрэнэй зургаануудые, радиостанци ба телевидениие һахижа байба.

Һая болоһон һунгалтын үедэ ассамблейдэхи олонхи һууриие арадай лиги гэжэ парти эзэлһэн юм. Тиин тэрэ партиин ударидагша М[...] Рахман гэгшэ национальна [...] лейн сесси хойшолуулһые [...] шаалгын тэмдэг болгон Дакка[...] то бүгэдэ ниитын забастовк[а] тын 2-то үнгэргэхыень Зүүн [Паки]станай зониие уряалба.

Түбэй засагаархид өөһэд[...] лаһаа хэмжээнүүдые баһал [...] байнхай. Пакистанай 5 про[винциин] губернаторай тушаал үгы [...] тэдээнэй орондо сэрэгэй [...] логдобо.

«Пакистанай өөрын эрхэт[...] бүтэн байдалда хоротой мэдэ[...] дые тарааһан» авторнууд [...] дал тухай хуулиин ёһоор [...] юм гэжэ газетэнүүдэй редак[...] та Пакистанай мэдээсэлэй м[инистер]ство һануулга оруулба.

Энхир экран

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

16 часһаа 20 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 16 часһаа орон доторхи һонин. 16.05 минутаһаа мультфильм. 16.30 минутаһаа Л. Сейфуллинай «Наташа» гэһэн телевизионно зүжэг. 17.55 минутаһаа орон доторхи һонин. 18.05 минутаһаа хоккей. Эндэ СССР, Швециин командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн нүхэр еһоной наадан харуулагдаха. 19.15 минутаһаа үнгэтэ телевидени. «Гелен[...] кановатай уулзалга» гэһэ[н] жуулга. НЭГЭДЭХИ ПРОГ[РАМ]МА. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУ[ЛНА:] 18 часһаа «Звездочка» гэһэн [...] журнал. 18.30 минутаһаа [...] орон доторнай гэһэн дам[жуулга.] 18.50 минутаһаа «КПСС-эй [...] съездын Директивэнүүдэй [...] зүбшэн хэлсэнэбди» гэһэ[н] жуулга. 19.10 минутаһаа [...] түрэлгэ» гэһэн дамжуулга. [...] минутаһаа телепанорама. [...] минутаһаа «Экран» гэһэн [...] зионно суглуулбари. 21.10 м[инута]һаа «Я уже взрослый» гэһэ[н] очерк. 21.20 минутаһаа 02 ч[ас хү]рэтэр Москваһаа дамжуул[га.]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Түсэб — предприяти бүхэнэй хуули» гэһэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ» гэһэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Гол зорилгодоо анхаралаа хандуулан» гэһэн Л. Мадыевагай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «[...] дүйдэ һанаата болон» гэжэ [...] ляковагай статья. Хилын са[ана]һаа абтаһан ТАСС-ай мэдээ[сэлнүүд.]

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...] шон Бимбаевтанай бүлэ» [ре]портаж. Нютаг нютагай һо[нин.]

Редакторай орлог[ша]
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-5[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52 зам. ответ. секретаря—66-7[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-3[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности [и] строительства—61-35, советского строительства и быта—69-5[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81 [ин]формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машб[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-01374. Заказ № 8[...]